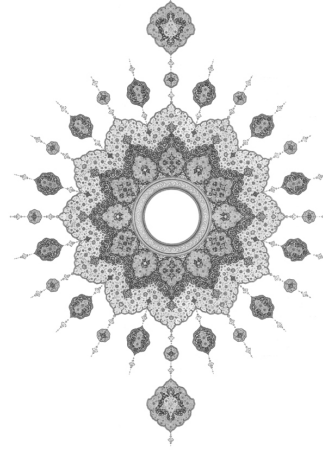

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

فصل رفافت

نغمه‌های واسه رفافت
با اونج که واقعاً دوست داره و منتظرته!

نویسنده: رضا اخوی

سرشناسه	: اخوی، رضا، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: فرمول رفاقت: نکته‌هایی واسه رفاقت با اونی که واقعاً دوست داره و منتظرته!
مشخصات نشر	: نویسنده: رضا اخوی؛ تصویرگر: احسان چراغی ایرانی‌شاهی. تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص. مصور. ؛ ۱۷/۵×۱۱/۵ س.م.
شابک	: ۸۰۰۰۰ ریال: ۱-۲۰۳-۵۳۷-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۶ - ۱۲۸؛ هم‌چنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر	: نکته‌هایی واسه رفاقت با اونی که واقعاً دوست داره و منتظرته!
موضوع	: نماز
موضوع	: Salat
موضوع	: نماز - احادیث
موضوع	: Salat - Hadiths
موضوع	: عبادت
موضوع	: Worship
موضوع	: نماز -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Salat -- Psychological aspects
شناسه افزوده	: چراغی ایرانی‌شاهی، احسان، -۱۳۶۰، تصویرگر
شناسه افزوده	: ستاد اقامه نماز
رده بندی کنگره	: BP۱۸۶
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۵۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۹۶۲۷۹

ستاد اقامه نماز

نام کتاب: فرمول رفاقت / نکته‌هایی واسه رفاقت با اونی که واقعاً دوست داره و منتظرته!

نویسنده: رضا اخوی

تصویرگر: احسان چراغی ایرانی‌شاهی

ناشر: مؤسسه فرهنگی - انتشاراتی ستاد اقامه نماز

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۸

چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات، وابسته به اوقاف و امور خیریه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

۱. تهران، میدان فلسطین، مقابل سازمان تبلیغات اسلامی، انتشارات ستاد اقامه نماز

تلفن: ۸۸۸۰۰۰۵۹ و ۸۸۹۹۱۰۶۸

۲. دفاتر ستادهای اقامه نماز سراسر کشور

۳. خرید از طریق سایت namazstore.ir

۴. خرید فایل الکترونیکی از سایت‌های طاقچه و کتابچین

شابک: ۱-۲۰۳-۵۳۷-۹۶۴-۹۷۸

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول: یه نشونه.....
۱۰	جی پی اس.....
۱۲	شارژ.....
۱۴	آدرس.....
۱۶	صفحه رادار.....
۱۸	نقش ماندگار.....
۲۰	دومینو.....
۲۲	از آسمان.....
۲۴	بیدار شو عزیزم!.....
۲۶	اعتباری.....
۲۸	پلن بی.....
۳۰	انتخاب اول.....
۳۲	خوش ذوق.....
۳۴	یه تکون.....
۳۶	ریل.....
۳۸	واسه خودش.....
۴۰	یه نشونه.....
۴۳	فصل دوم: وابسته.....
۴۴	بی ظرفیت.....
۴۶	سقوط.....
۴۸	کم حجم.....
۵۰	زخم وسوسه.....
۵۲	مخلفات نماز.....
۵۴	شمع.....
۵۶	یه فرصت دیگه.....
۵۸	تعویض طلایی.....
۶۰	حقشه.....
۶۲	تلخ.....
۶۴	مشابه.....
۶۶	برگردا!.....

شکلات..... ۶۸
 وابسته..... ۷۰

فصل سوم: شاهکار..... ۷۳

مشتاق..... ۷۴
 پشت صحنه..... ۷۶
 مبهم..... ۷۸
 مزاحم..... ۸۰
 سوئیچ..... ۸۲
 جواب بده!..... ۸۴
 اوج..... ۸۶
 بلیط جایگاه..... ۸۸
 پازل..... ۹۰
 خط استارت..... ۹۲
 چرخش..... ۹۴
 شاهکار..... ۹۶

فصل چهارم: بساز و نفروش..... ۹۹

سکوی پرتاب..... ۱۰۰
 ترافیک..... ۱۰۲
 فقط چند ثانیه..... ۱۰۴
 شیک پوچ..... ۱۰۶
 مانع..... ۱۰۸
 رفیق..... ۱۱۰
 گاردریل..... ۱۱۲
 تقلب ممنوع..... ۱۱۴
 ببین!..... ۱۱۶
 با یه نفس..... ۱۱۸
 تایپ..... ۱۲۰
 امواج گناه..... ۱۲۲
 بساز و نفروش!..... ۱۲۴

کتابنامه..... ۱۲۶

بیشگفتار

یه چیزهایی هستن که حال آدمو خوب می‌کنن. چیزهایی که آگه انسان از اونا باخبر باشه، نگاهش خیلی تغییر می‌کنه. همون چیزایی که گاهی وقتا اینقد شنیده و براش گفتن که تکراری و بی‌مزه شده و با شوخی و بی‌تفاوتی از کنارش رد میشه، درحالی‌که همون نکته، می‌تونه رمز موفقیت و سکوی پرتاب اون باشه.

خدای مهربان یه سری حال خوب‌کن معنوی برا آدم‌ها تدارک دیده که همیشه به کارش میاد، حتی اون موقعی که هیچ بازی و تفریح یا خنده و شوخی و یا فلان دوست و رفیق جواب نمیده.

اقامه نماز توساعت‌های مشخصی از شبانه‌روز، یکی از همین‌هاست که می‌تونه حال آدمو خوب کنه که آگه با باور قلبی و آماده کردن مقدمات باشه، نمک معنویت نماز اونقد آدمو نمک‌گیر می‌کنه که به هیچ قیمتی حاضر به بازگشت به مرحله قبل نمیشه و با مراقبت دائمی از نمازش، خودشو بالا میکشه و میرسونه به دوستی و رفاقت با خدا و دریافت میلیاردها ثروت معنوی توهر نماز.

به امید این‌که این نوشتار بتونه این دوستی و رفاقت صمیمانه با خدا رو تقویت کنه و با معرفی موانع و آفت‌ها، راه دوستی با خداوند و لذت بردن از نماز رو دل‌پذیرتر کنه. ان شاء الله

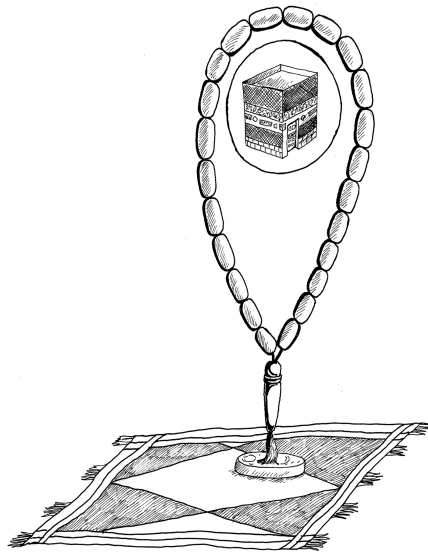

فصل اول:

به نشونه

جی پی اس

جی پی اس، یہ سیستم موقعیت یاب جهانیہ کہ کار
اصلیش مشخص کردن موقعیت جغرافیایی یہ وسیله
یا فرد توکره زمینہ. جی پی اس سیستمی هستش کہ
می تونه موقعیت دقیق شما روروی زمین در هر زمان، در
هر مکان و در هر هوایی مشخص کنه!

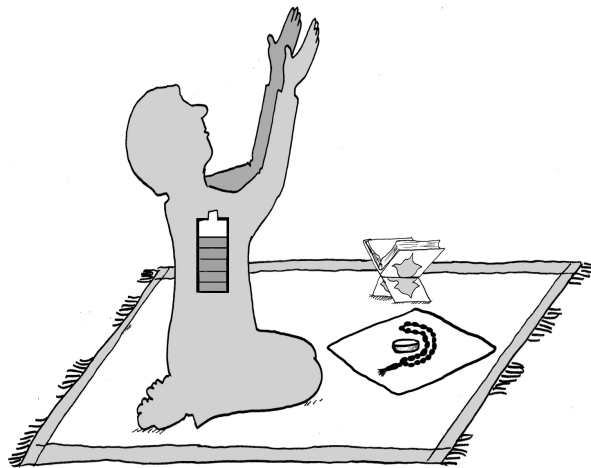
با نصب جی پی اس یا نقشه خوان های حرفه ای تو ماشین یا برنامه های رایانه ای و موبایلی، میشه راه و مقصد رو پیدا کرد و با کمترین هزینه و وقت، به هدف رسید.

نماز، جی پی اس همراه انسانه که همواره موقعیت اونوبه سمت خدا و قبله می سنجه و دین داری و در دسترس بودن معنویات رو نوید میده؛ این که انسان نمازگزار هنوز در دایره بندگی و محبت حضور داره و میشه به زنده بودنش دل خوش بود.

رسول خدا ﷺ فرمود:

«کسی که بر نمازهای پنج گانه محافظت و مراقبت نماید، این نمازها برای او در قیامت، نور و وسیله نجات او خواهد بود»^۱.

شارژ

موبایل، هر قیمت و مدلی که باشه، اگه شارژ نشه، میشه یه چیز بی خاصیت و بدرد نخور! اما وقتی شارژ داشته باشه، ارزش پیدا می‌کنه و ده‌ها جور کارایی و کاربرد داره.

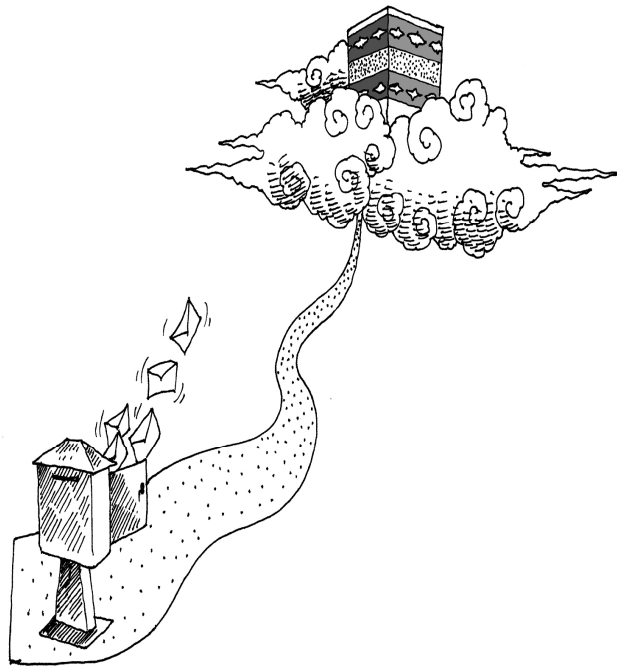
خدا از آدم‌ها خواسته که تو ۲۴ ساعت یعنی از ۱۴۴۰ دقیقه شبانه‌روز، فقط چند دقیقه از وقت رو برای شارژ شدن خودتون قرار بدن؛ با دعا کردن، با قرائت قرآن، با

توسل و زیارت و صد البته با اقامه نماز، اونم نماز اول وقت.

به فرموده امام علی علیه السلام:

«امر نماز را مراعات کنید و از آن محافظت
نمایید. نماز را بسیار به جا آورید و با آن به خدا
تقرب بجویید، زیرا نماز فریضه‌ای است که بر
مؤمنین نوشته شده و وقت آن تعیین گردیده
است.»^۱

آدرس

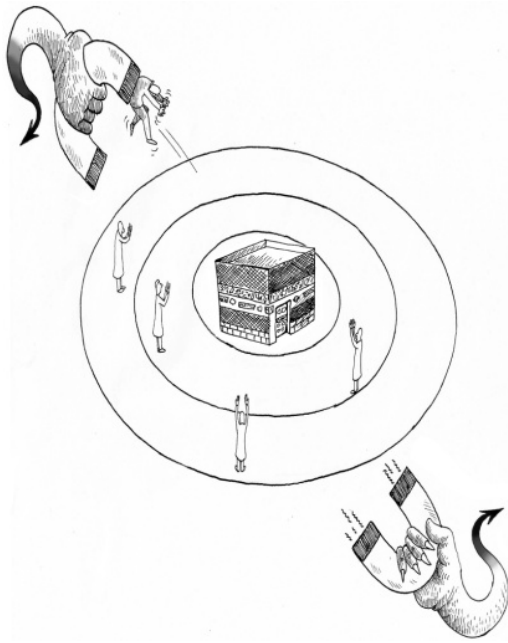
میزول یافت

ارسال پیامک یا پست کردن یه بسته یا نامه،
بدون نوشتن آدرس، به مقصد نمی‌رسه و برگشت
می‌خوره.

نماز، مثل آدرسیه که کارهای خوب آدم را روبه مقصد رضایت و قبول خداوند می‌رسونه. بدون نماز، اعمال آدم مقبول درگاه خداوند نمیشه؛ همون طور که رسول خدا ﷺ فرمودند:

«همانا نماز ستون دین و نخستین چیزی است که در روز قیامت از عمل فرزند آدم، ملاحظه می‌شود که اگر صحیح باشد، در سایر اعمال او نظر خواهد شد و اگر صحیح نباشد، در باقی اعمالش نظر نمی‌شود»^۱.

صفحه رادار

وقتی هواپیما از صفحه رادار خارج میشه، یعنی آغاز وقوع خطرات و اتفاقات هولناک و غیرقابل پیش بینی. تو صفحه زندگی هم این حضور با نماز معنا پیدا می‌کنه. با اقامه نماز، میشه همیشه در صفحه رادار

ایمان و معنویت موند و خود رواز سقوط تو دامت های
شیطانی و گرداب های هولناک دوری از خدا، نجات
داد.

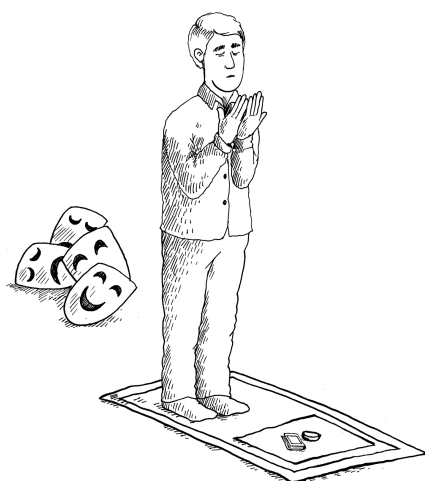
امام رضا علیه السلام فرمودند:

«نماز، سبب تقرب و اتصال به خداوند است،^۱
مراقب وقت های نماز باشید (که تا وقتش فرا
رسید انجام دهید) چرا که انسان از حوادث
غیرمنتظره، در امان نیست.»^۲

۱. کافی، ج ۳، ص ۲۶۵.

۲. بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۰.

نقش ماندگار

خیلی‌ها عشق بازیگری و شهرت تا بتونن با ایفای نقش‌های مختلف، به یه سلبریتی و چهره‌ مشهور تبدیل بشن!

خدای مهربان به آدمایه نقش مهم واگذار کرده و انتظار داره همه اونوبه بهترین شکل اجراکنن.

البته نمازخوندن و عبادت کردن، نقش بازی کردن نیست، بلکه نقش‌آفرینی درست و زیباییه که باعث

رضایت خدا همیشه و اون با تبدیل شدن به یک چهره محبوب، می‌تونه نقش‌های مهم‌تری تو دنیا پیدا کنه.

همون طور که امام رضا علیه السلام فرمود:

«همانا نماز، نیکوترین و زیباترین صورتی است

که خدا آن را آفریده است»^۱.

و امام صادق علیه السلام درباره نمازهای نورانی حضرت

فاطمه علیه السلام فرمود:

«حضرت زهرا علیه السلام هرگاه در محراب عبادت

می‌ایستاد، نورش برای اهل آسمان می‌درخشید،

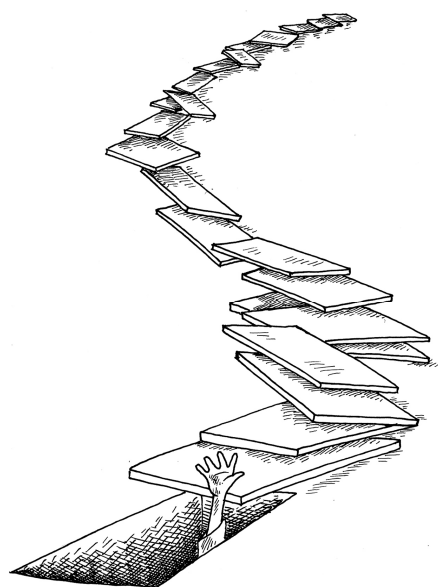
هم‌چنان که ستارگان برای ما زمینی‌ها درخشش

دارند»^۲.

۱. جامع احادیث الشیعه، ج ۴، ص ۵۰.

۲. علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۸۱؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۱۲.

دومینو

جذابیت دومینو چیزی نیست که بشه انکارش کرد. یه ورزش و سرگرمی فکری و جذاب که با چیدن مهره‌هایی مستطیلی، تصاویر زیبا و خلاقانه ارزش ساخته میشه. سختی کار اونجاست که کافیه موقع چینش دومینو، آدم یه جا اشتباه کنه و یه ضربه کوچیک بزنه! اولین مهره

که زمین بیفته، دیگه بعدش دست خودش نیست و تا تهش میره.

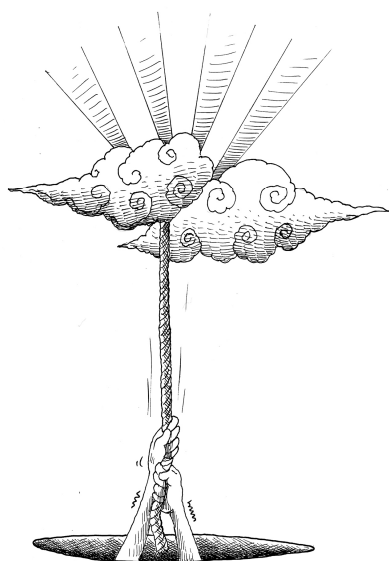
توزندگی معنوی هم خدای مهربان برای رشد و تعالی آدمای، تعداد زیادی از مهره‌های عبادت و رفتارهای خوب تدارک دیده که با چینش اون‌ها کنار هم، تصاویر زیبایی از بندگی انسان ساخته میشه.

اقامه نماز، مثل اولین مهره این دومینوی معنوی هستش که اگه خدای نکرده زمین بیفته، بقیه اعمال و عبادت‌ها هم دچار ریزش میشن، با این تفاوت که در این ریزش، انسان هستی خودشوبه باد میده و نه تنها تصویری زیبا ساخته نمیشه، بلکه جهنم و حسرت‌های همیشگی برایش بجای می‌مونه.

به خاطر همینکه که امام صادق علیه السلام می‌فرمود:

«نماز، اولین چیزی است که فردای قیامت به آن رسیدگی می‌شود، پس اگر نماز قبول شود، بقیه عبادت و اعمال انسان نیز پذیرفته خواهد شد، وگرنه همه مردود خواهد شد»^۱.

از آسمان

انسان گرفتار در ته چاه، طنابی رو که برای نجاتش
فرستاده میشه، با تمام توان می چسبه تا از تاریکی و
تنگنای چاه خلاص بشه و به نور و روشنایی برسه.
تو اون وضعیت، مطمئناً هرگز به فکرشم خطور
نمی کنه که در میانه بالا اومدن، طناب رو رها کنه یا

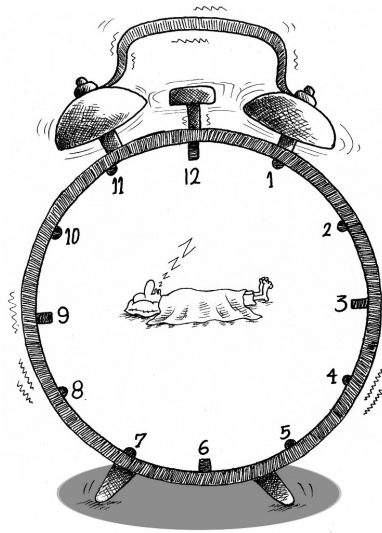
مثلاً برای ابراز احساسات به کسانی که برادیدنش او مدن، دستی تکون بده یا به افتخارشون کف بزنه! چنین حرکتی، سقوط دوباره اونوبه اعماق چاه رقم میزنه!

نماز، ریسمان نورانی فرستاده شده از آسمان برای یاری رسوندن و بالا کشیدن انسان های غفلت زده و گرفتار در تاریکی های چاه گناه و معصیت و رسوندن اون ها به نور و روشنایی عبادت و بندگی پروردگار بزرگه. باید به این طناب نورانی، محکم چسبید و به هیچ بهانه مجازی یا حقیقی، رهانش نکرد.

امام صادق علیه السلام می فرمود:

«نماز، وسیله نجات و نگهدارنده انسان از گناهان است و تا زمانی که آثار آن در نماز گزار باقی باشد، او را از گناه منع می کند؛ همانگونه که خداوند فرموده است: «حقیقتاً نماز (انسان را) از زشتی و بدی نهی می کند»^۱.

بیدار شو عزیزم!

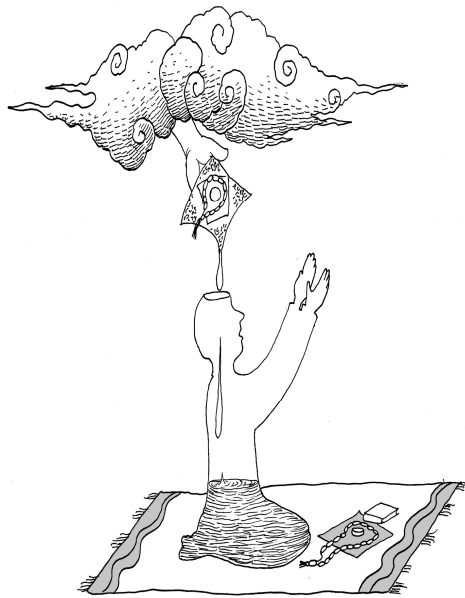
وقتی آدم کار یا برنامه مهمی داشته باشه، همه چیو هماهنگ می‌کنه تا یه وقت خواب نمونه؛ زنگ ساعت یا هشدار موبایل از یک طرف، بلند شو عزیزم و نازکشیدن‌های مادر از طرف دیگه، تکون دادن‌های خواهر یا برادر کوچیک از سوی دیگه و سر آخر هم صدای بلند پدر همراه با کمی چاشنی خوشنوته که

قدرت بالا بردن پلک های چشماشوداره.
واجب شدن نماز تو اوقات مختلف شبانه روز،
زنگ های بیداری از خواب غفلت، نازکشیدن
فرشتگان الهی و ترنم صدای زیبای «بیدار شو عزیزم»
پروردگاره که آدما رو برای رسیدن به زیبایی و سعادت
دعوت می کنه.

امام باقر علیه السلام می فرمود:

«اگر هر فرد با ایمانی، نمازهای واجب را به موقع
و به طور صحیح انجام دهد، از غافلان نخواهد
بود.»^۱

اعتباری

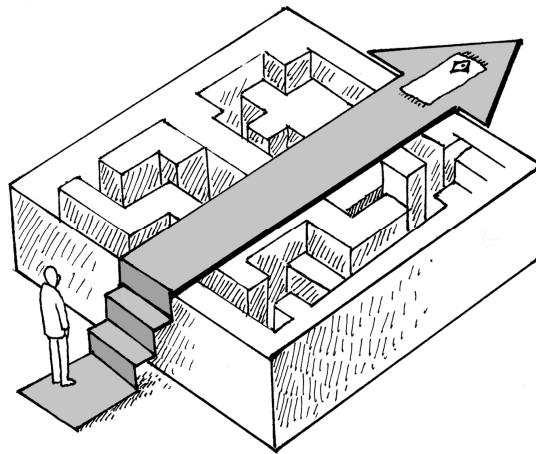
از لحظه‌های ناخوشایند آدمای امروزی، تمام شدن اعتبار و دیدن این پیامه که اعتبار شما روبه پایان است! تو این حالت آدم فقط می‌تونه تماس اضطراری داشته باشه، تا وقتی که دوباره اعتبار جدید به دست بیاره.

توزندگی معنوی هم، نماز، اعتبار و آبروی آدمه! این نمازه که به زندگی انسان اعتبار و ارزش میده. نمازگزار هرروز چندبار اعتبار خودش رو نزد خدا و خوبان برگزیدهش افزایش میده، برخلاف کاهلان و سست نمازان که نماز به نماز، اعتبارشون رو پیش خدا از دست میدن.

خداوند متعال به پیامبر ﷺ فرمود:

«نمازهای پنج‌گانه را بر مردم واجب کردم و با خود پیمان بستم که هرکس مراقب آن نمازها و وقت آن‌ها باشد، او را به بهشت داخل نمایم و کسی که مراقب آن‌ها نباشد؛ من تعهدی نسبت به او ندارم.»^۱

پلن بی

گاهی وقتا برای خروج از بن بست تو مسابقه یا به برنامه مهم، میشه بایه نقشه و تاکتیک جایگزین و به قول معروف، پلن بی (Plan B)، جلوی شکست رو گرفت و از یه مسیر دیگه به هدف رسید.

مشکل اینه که این قاعده رو همیشه همه جا پیاده کرد، چون بعضی چیزا اصلاً پلن بی ندارن که آدم بخواد نقشه دوم رو جایگزین کنه، مثل نماز!

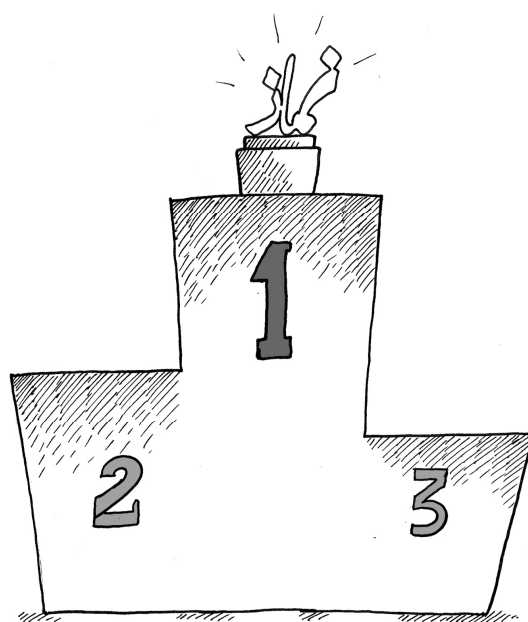
نماز واجبیه که پلن بی نداره و به گفته پیشوایان معصوم علیهم السلام، هیچ چیزی جایگزین اون نخواهد شد؛ حتی اگه آدم برترین و بیشترین کارهای مثبت رو هم انجام داده باشه، ولی به خاطر ترک نماز، مؤاخذه و تنبیه میشه.

البته خداوند همه کارای مثبت آدمارو تو دنیا یا آخرت پاداش میده. اگه نیت دنیایی داشت، پاداشش رو تو دنیا با سلامتی، ثروت، شهرت و مانند اون میده و اگه نیت الهی داشت، همین اعمال در آخرت هم به کارش خواهد اومد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

«نخستین چیزی که خداوند بر امت من واجب کرد نمازهای پنج گانه است و نخستین عملی که از آنان بالا برده می شود و از آنان سؤال می شود، همان نماز است»^۱.

انتخاب اول

توانتخاب یار و هم‌گروه برای مسابقه‌های ورزشی، علمی و مانند اون، معمولاً اولین نفر، کسیه که برایشون داشتنش خیلی مهمه، بعدش نفرات دیگه رو به ترتیب اولویت انتخاب میکنن.

در میان واجبات دینی، اولین انتخاب خداوند برای انسان‌های خداپاور و مؤمن، نمازه. به همین دلیل که این همه توقران و سخنان معصومین علیهم‌السلام سفارش به نماز خواندن تکرار و تأکید شده.

امیرمؤمنان علیه‌السلام می‌فرمودند:

«شما را به نمازی که ستون دین و باعث ماندگاری اسلام است، سفارش می‌کنم. از نماز غافل نشوید.»^۱

نوش ذوق

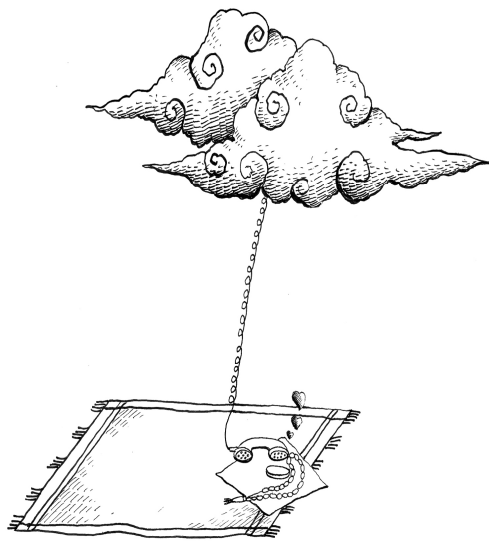
بعضی از پدر و مادرای خوش ذوق برای این که بچه احساس بزرگی و غرور کنه، موقع بیرون رفتن به بچه میگن دست مامان یا بابا رو بگیر تا گم نشه! درحالی که همه میدونن منظورشون اینه که خود بچه گم نشه.

خدا هم برای این که آدما گم نشن، دست محبت و
مهربانی خودشو به طرف بنده هاش دراز کرده تا اونا رو
بالا بکشه، وگرنه خودش که هیچ احتیاجی به آدم
نداره، چه برسه به نماز و عبادتش!

امام باقر علیه السلام می فرمود:

«وقتی نماز گزار رو به قبله می ایستد، خدای یکتا
و مهربان نیز به او توجه می کند و او را
می نگرد.»^۱

یه تکون

وقتی آدم یه طناب یا سریه رشته که دستشه رو تکون میده، خودبه خود اون طرف هم تکون می خوره. کلاً تورابطه ها اگه آدم میخاد این رابطه رو حفظ کنه، باید یه جورى رفتار کنه که طرف بفهمه اونم تمایل داره رابطه برقرار بمونه. آخه عشق و دوستی سَرسری و بدون هدیه و ابراز محبت که نمیشه.

آدم باید بخواد و اراده کنه، تماس بگیره، پیام محبت بفرسته تا این رابطه بازم برقرار بمونه.

برای تداوم دوستی با خدا هم آدم باید یه حرکتایی بکنه! یه تکونی به خودش بده، وضویی بگیره و سمت قبله بایسته. یه استغفاری، یه الله اکبر گفتنی، یه قنوتی، یه رکوعی، یه سجده‌ای... تا بعدش لبیک خدا رو ببینه و بشنوه.

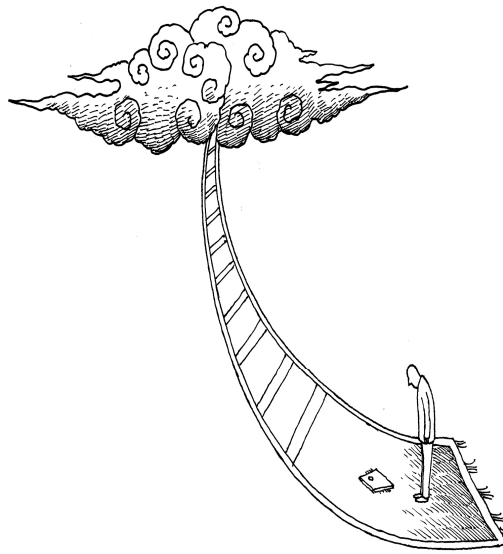
نماز، سیم رابطه و خط ارتباط بنده با خداست که ارتباط با پروردگار رو گرم و دلپذیر میکنه.

گرت هواست که معشوق نگسلد نگاه دار سر رشته تا نگه دارد خداوند خطاب به موسای پیامبر علیه السلام فرمود:

«هنگامی که ریسمان رابطه تو با من بریده

شود، هیچ ریسمانی نخواهی یافت. پس مرا

پرستش کن و در پیشگاه من بایست»^۱.

برای عبور قطار اول باید مسیر ریل گذاری کنن تا
بعدش قطار بتونه ازش عبور کنه و کم کم به مقصد
برسه.

آدم اهل نماز هم با هر قطعه از نماز، در حال ساخت
ریل بندگی به مقصد خداست؛ یعنی همون طور که

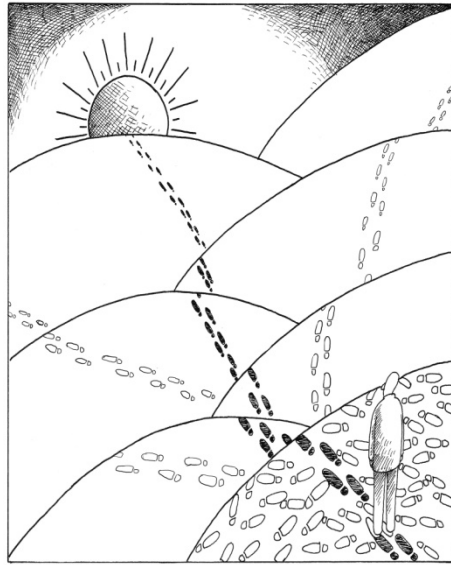
ریل‌های راه‌آهن با یکدیگره مسیری رو تشکیل میدن که انسان رو به مقصد می‌رسونه، در مسیر بندگی هم، هر نماز مثله قطعه ریله که بناست آدمو به محبت و دوستی خدا برسونه.

همان‌طور که امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود:

«نماز، وسیله تقرب هر پرهیزکاری به خداوند است.»^۱

۱. نهج البلاغه، حکمت ۱۳۶.

واسه خودش

دیدید تو تبلیغات می‌گن هرکسی واسه خودش
دلیلی داره برای انتخاب فلان فروشگاه و مارک و
محصول!

نماز هم همین‌ه؛ هرکسی واسه انتخابش دلیلی داره؛
یکی از ترسش، یکی به طمع حوری و نعمت‌های

بهشت و بعضیا واسه یه دلیل مهم تر.
 پیامبر ﷺ و ائمه علیهم السلام اما می گفتن دلیل انتخابمون
 اینه که نماز عشقه، عزیز دله. نور چشمه!
 می گفتند نماز می خونیم چون خدا دوست داشتنیه و
 لایق پرستش و شکرگزاری به خاطر این همه خوبی و نعمت!
 پیامبر ﷺ می فرمود:
 «روشنی چشم من در نماز است».^۱
 امام حسین علیه السلام می فرمود:
 «خدا می داند که من عاشق نمازم».^۲
 و حضرت علی علیه السلام به عنوان الگوی عارفان و
 عابدان، به زیبایی می فرمایند:
 «خداوندا، تو را نه به خاطر ترس از جهنم و نه
 به طمع بهشتت پرستش کردم، بلکه تو را
 شایسته پرستیدن یافتم و عبادتت کردم».^۳

۱. «قُرَّةٌ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ». الخصال، ج ۱، ص ۱۶۵؛ کافی، ج ۵، ص ۳۲۰.

۲. «هُوَ يَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ قَدْ أَحْبَبْتُ الصَّلَاةَ لَهُ». بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۳۹۱؛

شیخ مفید، الارشاد، ص ۲۴۰.

۳. بحار الانوار، ج ۶۷، ص ۱۸۶.

یه نشونه

وقتی آدم کسی رو دوست داشته باشه، سعی می‌کنه این محبت رویه جووری تو رفتارش نشون بده؛ اگه خواننده و هنرپیشه و ورزشکاره، براش تو فضای مجازی پیام میذاره، حرفاشو لایک می‌کنه، عضو صفحه و سایت و کانالش میشه. سعی میکنه مدل مو و پوششش

مثل اون باشه. عکساشورودرودیوار اتاق میچسبونه. اگه باهاش سلفی گرفته، اونوبه همه نشون میده و خلاصه خودشو میکشه و همه کاری میکنه تا خودشو به اون نزدیک کنه و بهش اظهار محبت و دوستی کنه! جالبه که همین آدما وقتی به نماز می رسن، میگن من وقت و حال و حوصله نماز خوندن ندارم، همین که خدا می دونه دوشش دارم کافیه!

حُب عزیز من! نماز خوندن هم یه نشونه س برای این که آدم نشون بده خدا شو دوست داره، قدردان محبت هاشه و میخاد بهش نزدیک و نزدیک تر بشه.

امام رضا علیه السلام فرمودند:

«نماز [رابطه دو سویه بین خدا و انسان است؛] از یک سو ریزش رحمت خدا به سمت بندگان و از سوی دیگر، تلاش انسان برای نزدیکی به خداست.»^۱

فصل دوم:

وابسته

بی ظرفیت

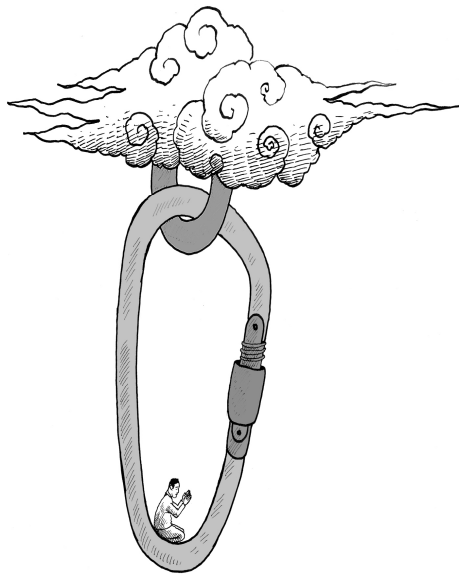
با شلوغی فضا و کم شدن ظرفیت، نیاز به بستن فایل‌های اضافیه که معمولاً نرم‌افزاری که توش نصب شده، این‌کارو انجام میده و هرزنامه‌ها و برنامه‌های زیادی رومی‌بنده و پاک میکنه.

نماز، از جمله نرم‌افزارهای معنوی خداوند برای پاک‌سازی و بیرون ریختن زیادی‌ها از ذهن و قلب آدمه که آگه نصب بشه و آدم همیشه ازش استفاده کنه، فضا برای انجام کارای خوب باز میشه و حس و حال معنوی و انس گرفتن با نماز و عبادت، برای آدم دلچسب و شیرین میشه.

به فرموده امام صادق علیه السلام:

«هنگامی که برای نماز به جانب قبله ایستادی، دنیا و آنچه در آن است را فراموش کن و قلب خود را از هر سرگرم‌کننده‌ای که تو را از خدا باز دارد، جدا کن.»^۱

سقوط

چتربازی که میخاد از هواپیما بیرون پیره یا سنگ نوردی که میخاد از صخره‌ها بالا بره، یا اصلاً کسانی که میخان از ساختمون‌های بلند و چند طبقه بالا برن، چتر، طناب و نگه دارنده‌های دیگه‌یی برا خودشون قرار میدن تا اگه لغزیدن و سقوط کردند،

مساوی با مرگشان نباشه.

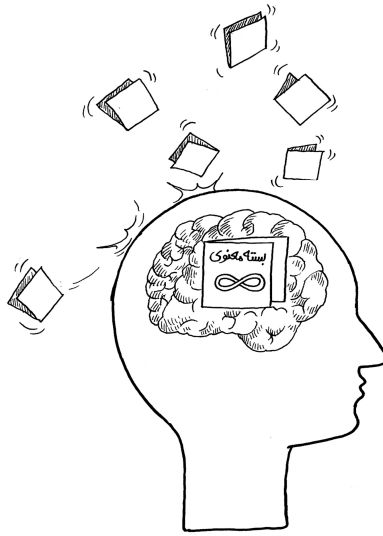
نماز هم حکم همین نگه دارنده و کنترل کننده رو
 داره تا اگه انسان جایی لغزید، آخرین لغزشش نباشه و
 راهی برای جبران وجود داشته باشه.

البته این حرف به معنای مجاز دانستن گناه
 نیست، چون هرگناه باعث لغزش و چه بسا سقوط
 معنوی انسان و بازموندن از صعود و موفقیت میشه،
 ولی از برکت نماز، مرگ معنوی برایش اتفاق نمی افته و
 فرصت جبران داره.

امیرمؤمنان علیه السلام می فرمودند:

«نمازهای پنجگانه، از بین برنده گناهانی است
 که در فاصله بین نمازها، انجام می گیرد، به
 شرطی که مرتکب گناه کبیره نگردد، این مژده
 پروردگار است که فرمود: خوبی‌ها، بدی‌ها و
 گناهان را از بین می برند»^۱.

کم حجم

فایل های کم حجم به تصوراتی که چیز خاصی نیست و اتفاقی نمی افتد، آدمو برای دیدن و بازکردنش وسوسه می کنن! غافل از این که سرجمعش خیلی زیادتر از اون چیزیه که فکرشومی کرد، در نتیجه خیلی زود حجم بسته تموم میشه و مجبور به هزینه کردن و خرید بسته جدید.

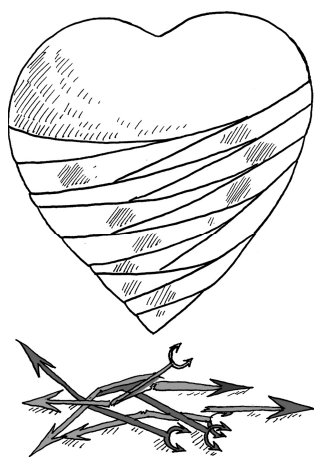
بسته‌های معنوی آدما هم یه کم یه کم کاهش پیدا می‌کنن، برا همین باید از همون اول، گزینۀ دانلود خودکار خیلی چیزارو غیرفعال کنن و مثل حرفه‌ای‌ها، مراقب داشته‌های معنوی‌شون باشن و از طرفی، داده‌های معنوی جدید رو جایگزین کنن.

نماز از اون داده‌هایی هستش که نه تنها اجازه نمیده بسته معنوی آدما به پایان برسه، بلکه به برکت نماز، خداوند مهربان بسته‌های تشویقی جدیدی هم براشون در نظر می‌گیره.

امام رضا علیه السلام می‌فرمود:

«نماز، عطیه و احسانی است از طرف خداوند برای بندگان، که از راه رحمت و عنایت بخشیده است.»^۱

زخم و سوسه

آدم زخمی خیلی زود باید بره طرف درمان کردن،
وگرنه دست رو دست گذاشتن و امروز و فردا کردن حالشو
بدتر میکنه و زخماشو عمیق تر.

اقامه نماز در چند نوبت، مراجعه کردن به درمانگاه
لطف و عنایت پروردگار و مرهمیه بر زخم هایی که تو
شبانه روز شیطان با تیر و سوسه، روح و روان آدمو زخمی و
خط خطی کرده.

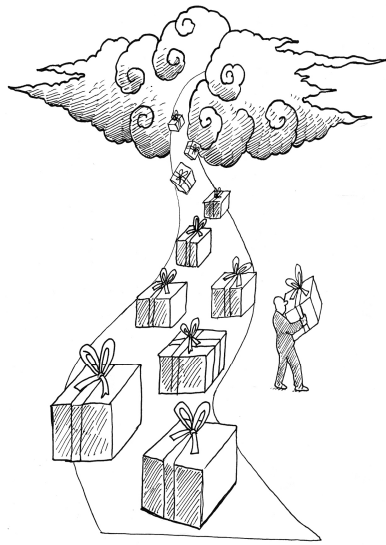
یکی از آثار و خوبیای نماز اینه که خیلی زود دوره
درمان شروع میشه و نمازگزار، جلوی گسترش و عفونی
شدن گناه رو میگیره.

امیر مؤمنان علیه السلام می فرماید:

«نماز، شستشو دهنده خطاها و از بین برنده
گناهان است»^۱.

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۱۴.

مخلفات نماز

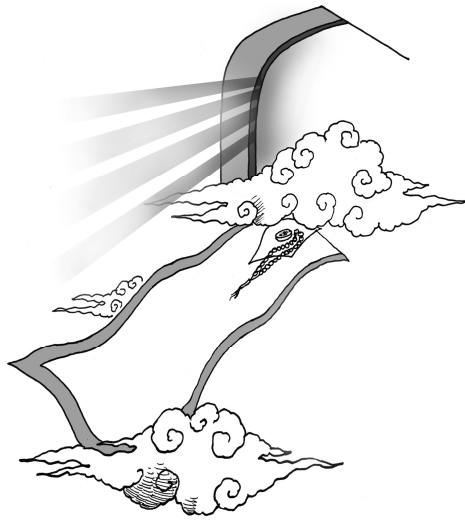

میل به غذا و احساس گرسنگی افراد فرق میکنه.
بعضیا بایه تکه نون سیر میشن و بعضیا با چند تا قاشق
برنج و برخی دیگه هم که تا آخرش هستن، شاید از
خوردن خسته بشن، ولی احساس سیری ندارن!
بعضیام مخلفات غذا براشون از خود غذا هم مهم تره
وبه هیچ وجه نمی تونن این یکی روبی خیالش بشن!

نماز خوندن آدما هم متفاوته. بعضیا با دولا راست شدن و یا یه نماز معمولی سیرمیشن و بعضی دیگه با اضافه کردن برخی مستحبات و طولانی کردن نماز. بعضیام هیچ وقت سیرنمیشن! نماز، سفره گسترده خداوند برا آدماست با تمامی مخلفات قبل و بعدش.

کسی که احساس ضعف و گرسنگی معنوی داشته باشه و تشنه محبت خداوند باشه، نماز، حسابی به دلش می چسبه و تا آخرش هست! پیامبر ﷺ فرمودند:

«نماز سفره گسترده خدا در زمین است که خداوند آن را روزی پنج بار برای افراد شایسته رحمت، گوارا نموده است.»^۱

وقتی تاریکی مطلق همه جا رو فراگرفته باشه،
چراغ قوه موبایل، یه دونه کبریت و یا حتی یه دونه شمع
کوچیک می تونه فضای زیادی رو روشن کنه.
وجود آدما هم با ارتکاب اشتباه و گناه، توتاریکی و
ظلمت فرو میره و باید برای روشنایی، راهکاری دست
و پا کرد.

نماز، همون نورانیت و روشنایی از جانب پروردگاره
که فضاهاى تاریک و گناه‌آلود درون رو، نورانیت و
طراوت تازه می‌بخشه. مهم اینه که آدم باور کنه باید از
نمازش مراقبت کنه و نذاره این نور، به هیچ قیمتی
خاموش بشه!

پیامبر خدا ﷺ می‌فرمود:

«نماز، نوری از جانب خداوند است»^۱.

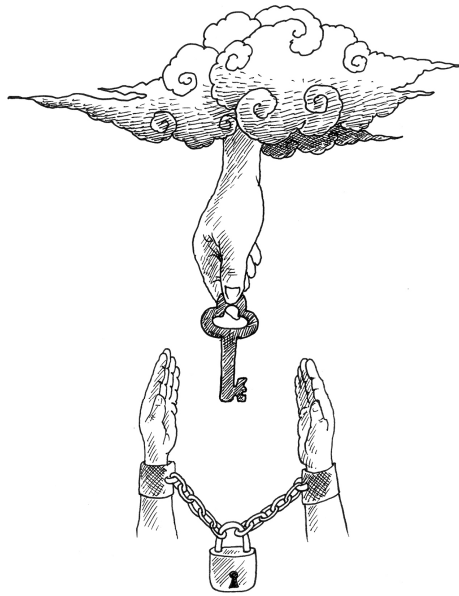
و فرمود:

«ای علی! به خدا قسم، نمازهای پنج‌گانه
برای امت من چنین است که تمام گناهان او
را پاک می‌کند و تیرگی قلب او را می‌برد»^۲.

۱. مستدرک‌الوسائل، ج ۳، ص ۹۲.

۲. بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۰؛ مجمع‌البیان، ج ۵، ص ۳۰۸.

یه فرصت دیگه

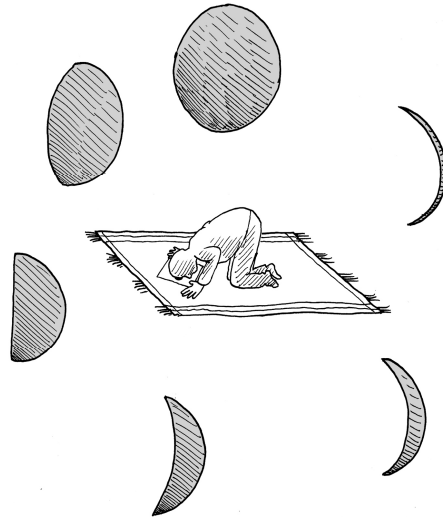
وقتی پیش یه فرد بزرگ یا کسی که آدم ازش حساب میبیره، خطایی سر بزنه که بدجوری ضایع بشه، همش منتظریه فرصته تا به بهانه‌ای عذرخواهی کنه و بشه همون آدم سابق و برگرده به همون محبت و دوستی گذشته.

نماز، فرصت آشتی با خدای مهربانیه که با آغوش باز، منتظر بازگشت بندگان خطاکار خودشه تا با اقامه نماز، به پاکی گذشته برگردن و کدورت‌ها رواز بین بیرن.

خداوند متعال می‌فرماید:

«نماز را برپا دار، که نماز (انسان را) از زشتی‌ها و گناه بازمی‌دارد و یاد خدا بزرگ‌تر است؛ و خداوند می‌داند شما چه کارهایی انجام می‌دهید!»^۱

تعویض طلایی

تو مسابقات ورزشی گاهی یکی دو تا تعویض و جابجایی بازیکن، نتیجه رو تغییر میده و شکست رو تبدیل به پیروزی میکنه.

همین فرمول تو زندگی هم می تونه پیاده بشه. همه آدم‌ها تو لحظات و ثانیه‌های حساس زندگی که احساس شکست بهشون دست میده، میتونن با یه تغییر طلایی، امید و شادی دوباره‌ای به روح و جان خودشون ببخشن.

به گفته خوبان برگزیده خداوند، اقامه نماز تو ساعات مشخصی از شبانه روز، همون تعویض طلایی و تغییر و تحولی هستش که با ایجاد نشاط و شادابی معنوی، مقدمه پیروزیهای بعدی میشه و مدال معنویت و پاکی به گردن نمازگزاران میندازه.

این فرمول رو خود پیامبر ﷺ و حضرت علی علیه السلام و دیگر پیشوایان استفاده می کردند و هر وقت دچار غم و اندوه می شدند، به نماز پناه می بردند.^۱

امام صادق علیه السلام می فرمود:

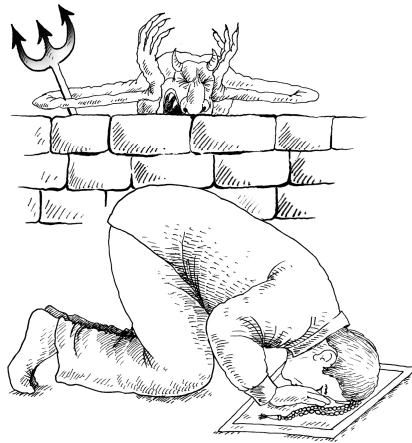
«هنگامی که اندوهی از اندوههای این جهان بر دل شما نشست، وضو بسازید و به مسجد بروید و در آنجا دو رکعت نماز بخوانید و از خدای گره گشا بخواهید که گرفتاری و اندوه شما را برطرف سازد. مگر نشنیده اید که خدا فرمود: «از شکیبایی و نماز یاری بجوید»؟^۲

۱. من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۵۸؛ سنن النبی، علامه طباطبایی،

ص ۱۳۲؛ کافی، ج ۳، ص ۴۸۰، ح ۳.

۲. وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۱۳۹.

لقشه

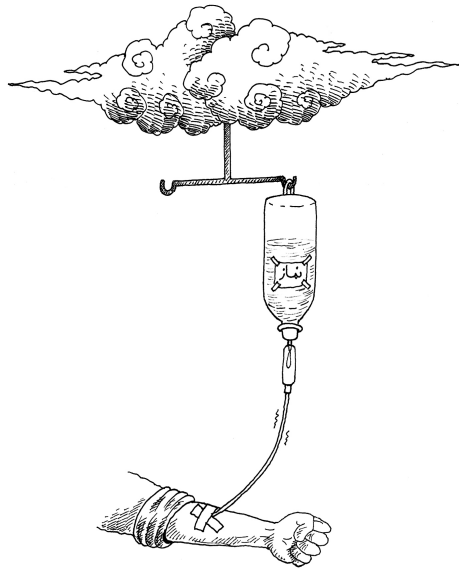

بعضیا نسبت به برخی کلمات و حرکات حساسیت دارن و یادآوری و تکرار، باعث چندش و حرص خوردنشون میشه و به محض شنیدن یا دیدن اون، با جیغ و داد واکنش نشان میدن. این وسط بعضیام که کافیه بفهمن آدم به چیزی حساسیت داره، خوشمزگیشون گل میکنه و دم به ساعت اونو تکرار می‌کنن و با خنده هاشون بیشتر رو اعصاب میان!

اگرچه اذیت کردن و حرص دادن دیگران کار خوبی نیست، ولی یکی هست که حقیقتاً حرص بخوره! برای مقابله با شیطان، استفاده از اهرم نماز و عبادت و به ویژه رکوع و سجود با حال و طولانی، بهترین زهرچشم گرفتن و ضد حال زدن به شیطانیه که همین الانم منتظره هرطوری شده آدمارواز چشم خدا بندازه و مثل خودش جهنمی کنه.

این فرمول، سفارش امام صادق علیه السلام هستش که می فرمود:

«بر شما باد به طولانی کردن رکوع و سجود؛ همانا هر یک از شما وقتی رکوع و سجودش را طولانی می کند، شیطان از پشت سر او فریاد می زند: ای وای! او اطاعت کرد و من نافرمانی کردم؛ او سجده کرد و من از سجده امتناع کردم.»^۱

این که تلخه و درد هم داره، درست، ولی وقتی
 ویروس بیماری به جان آدم افتاد، مجبوره دارو بخوره و
 سرم تزریق کنه تا دوباره سرپا بشه!
 بعضی وقتا ویروس گناه که به جان آدم میفته،
 رفته رفته اونو تنبل و زمین گیر میکنه تا این که تبدیل به

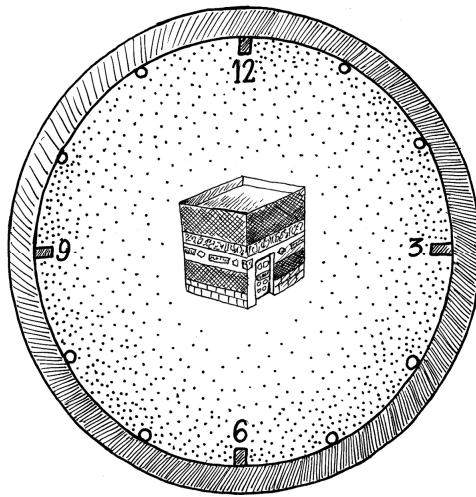
بیماری دوری از خدا می‌کند و اونوبه بی‌حالی نسبت به عبادت می‌کشونه.

به خاطر همینکه که نمازخوندن برای این جور آدم‌ها سخت‌ترین کار دنیاست، غافل از این‌که همین نماز، مثل یه سرم تقویتی، با جایگزین کردن سلول‌های جدید معنوی، اونارو سرپا می‌کنه؛ هم با از بین رفتن ویروس‌ها، ایمان آدم سرپا میشه و هم این‌که جلوی خیلی از آفت‌ها و خطاهای بعدی رو می‌گیره.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرمایند:

«برخیز و نماز به‌جا آور! همانا در نماز شفا و سلامتی است.»^۱

مشابه

فصول راقفت

هردردی دارویی داره و خوردن داروهای دیگه، درد
رو که خوبش نمی‌کنه هیچ، چه بسا مشکلات بیماری
روز یادترم میکنه.

بی‌تعارف، نماز دارویی هستش که مشابه نداره و
اگه به موقع و سرساعت استفاده بشه، شفای خیلی از
دردهاست.

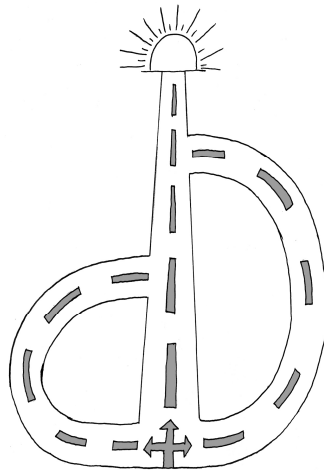
با اقامه نماز اونم اول وقت، هم بیمارهای روحی و ناراحتی‌های روانی آدم خوب میشه و هم این‌که نماز، روح و جسم رو میزون و سرحال میکنه.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله می فرمودند:

«نماز، میزان و الگو است، هر کس شرایط و آداب آن را به‌طور شایسته رعایت کند، ثمره کامل دریافت می‌کند»^۱.

۱. بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۴۸.

برگرد!

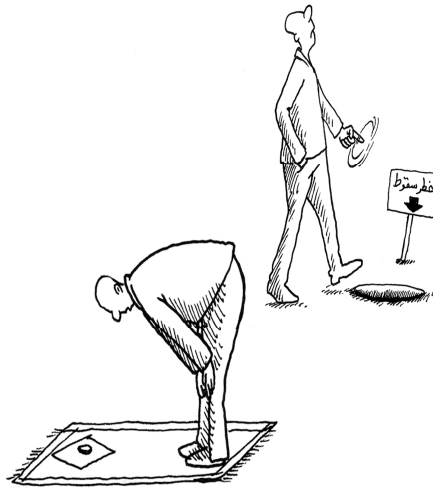
همیشه توجاده‌ها و مسیره‌ها، میانبرها و دوربرگردان‌هایی قرار میدن تا اگه کسی مسیر اشتباه رو انتخاب کرد، با هزینه و وقت کمتری بتونه به مسیر اصلی برگرده.

خداوند هم در سراسر جاده زندگی آدمایه سری میانبر و فرصت بازگشت به جاده بندگی قرار داده تا اگه به موقع اشتباه کرد، خیلی زود فرمون رو به سمت جاده

بندگی بچرخونه و لازم نباشه حالا که اشتباه اومده، تا آخرش بره و ثانیه به ثانیه هم از مقصد دورتر بشه. نماز، یکی از این میانبرهاست که باعث میشه خطای آدم پاک بشه و مسیر واقعی جلوش قرار بگیره. امام رضا علیه السلام می فرمودند:

«نماز، تمنای وصال حق تعالی و سبب تقرب بنده به سوی خداوند است»^۱.

شکلات

این که آدم خودشو کم نیینه و همیشه و همه جا
عزت خودشو حفظ کنه تا حساب کار دست خیلیا بیاد
و هوا برشون نداره، خیلی هم خوبه، چون بعضیا عادت
دارن همه روریز ببینن و خودشونو بزرگ و مهم!
اگه دنیا دست این آدمای مغرور و خودشیفته باشه،
همه باید جلوشون دست به سینه وایسن و رو حرفشون

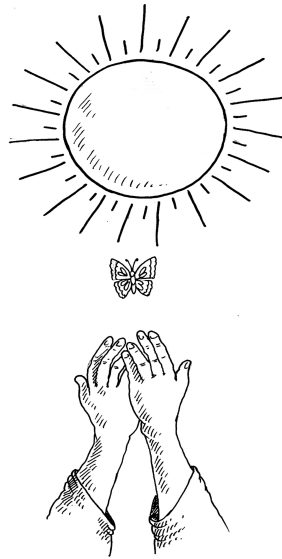
چون و چرا نکنن!

به خاطر همین‌ها که خدا از آدم‌ها خواسته با خودخواهی درونشون مبارزه کنن و با اقامه نماز تو ساعت‌های مختلف، آفت غرور و زبیرین ببرن. نماز، همون راه‌کاریه که بُت تکبر و میشکنه و نمازگزار، یه بار دیگه توجاده رضایت خدا قدم میزنه. اقامه نماز و فروتنی در پیشگاه خدا، به آدم یاد میده که بقول معروف، اگه آدم واسه همه لاته، پیش خدا کوچیک و شکلاته. بهش میفهمونه که اگه واسه همه قاطی پاتی میکنه، واسه خدا هنوز تاتی تاتی میکنه!

حضرت زهرا علیها السلام می فرمود:

«خدا نماز را برای پاک کردن شما از کبر و خودبزرگ‌بینی واجب کرده است»^۱.

وابسته

گاهی آدم به کسی وابسته میشه. پیام می‌ده، صحبت می‌کنه، قرار ملاقات می‌ذاره، رفت و آمد می‌کنه و از این حرفا و کارهای قشنگ و محبت‌آمیز. تو نماز با خدا صحبت کردن، قرآن خواندن، سرزدن به خدا و رفتن به خونه خدا یعنی مسجد، ترنم ذکر و یاد خدا بر زبان و مدام به یادش بودن و حرکت‌هایی از این

دست، همه این‌ها وابستگی میاره، عشق میاره، آرامش و سرزندگی میاره.

چی از این لذت بخش‌تره که آدم بتونه با خدا خصوصی صحبت کنه، در سجده توگوش زمین پچ پچ کنه و خدا بشنوه! یا توقنوت، قلبشود دوستی تقدیم خدا کنه و بهش ابراز عشق و علاقه کنه.

شاید به خاطر همینکه که قرآن به سجده‌ای سفارش میکنه که تو اون حالت، آدم بیشتر از همیشه، با خدا احساس دوستی و راحت بودن داره.^۱

خداوند می‌فرماید:

«فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ؛ سر به سجده بگذار و خدا را تسبیح کن».^۲

۱. امام علی علیه السلام فرمودند: «نزدیک‌ترین وقتی که بنده به خدا نزدیک می‌شود،

در هنگام سجده است.» (بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۳۳).

۲. سوره حجر، آیه ۹۸.

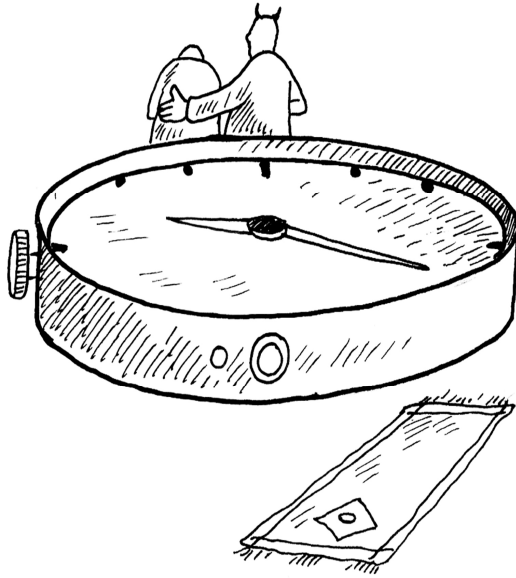

فصل سوم:

شاهکار

دشتاق

وقتی آدم سر وقت به قرار دوستانه یا جایی که از قبل
رزرو کرده نرسه، اون موقعیت از دستش رفته و شایدم
دیگه هیچ وقت چنین فرصتی براش پیش نیاد.
هرچی هم قرار مهم تر و عاشقانه تر باشه، هیجان و
اضطرابش هم بیشتره. انگار ضربان دقیقه‌ها و ثانیه‌ها
بر اساس هیجان و اشتیاق انسان تند و کند میشن.

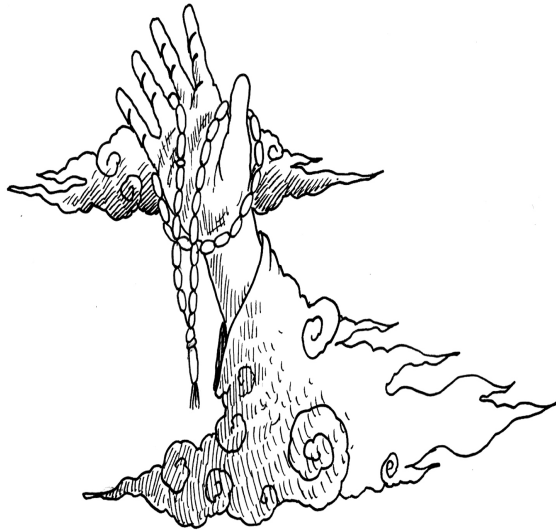
بهترین کاراینه که آدم کمی زودتر بجنبه و حوادث یهویی و مزاحم‌های غیرقابل پیش‌بینی رو هم در نظر بگیره. اگر زودتر رسید که چه بهتر، وگرنه لااقل سروقت اونجا حاضره.

نماز، رزرو دوستی و عشق‌بازی با خداست که آگه آدم سروقت خودش نرسونه، اون فرصت ازگش رفته. باید چارچشمی مواظب مزاحم‌های این قرار عاشقانه بود، چون تمام لذت شیطان همینه که انسان رواز معشوقش جداکنه؛ اون همین‌که بتونه لحظات اذان، چشم و دل آدموبه تلفن همراهش بچسبونه یا موقع نماز، به ادامه بازی مشغول کنه، براش کافیه.

پیامبر ﷺ می فرمود:

«برای نماز باید انتظار کشید، ولی نماز را نباید معطل کار دیگر کرد»^۱.

پشت صحنه

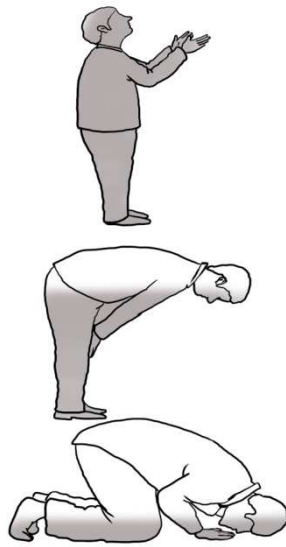
پشت صحنه فیلم‌ها و برنامه‌ها که نمایش داده
میشه، گوشه‌هایی از تلاش‌ها و زحمات‌های قبلی و
این‌که برای آماده کردن اون چه زحمات‌ها و تلاش‌هایی
انجام شده تا بتونه قابل نمایش و عرضه باشه، دیدنی و
قابل تأمله.

برای این که نماز هم جلوه‌ای زیبا داشته باشد و قابل عرضه به پیشگاه الهی باشد، نمازگزار باید قبل از نماز برخی زحمت‌ها را متحمل بشه و با کنترل فکرو ذهن، دوری از گناه، برخی ذکرها، وضو گرفتن و... تلاش کنه تا برا نماز آماده بشه.

امام علی علیه السلام می فرمودند:

«کسی که قبل از نماز خود را برای اقامه نماز آماده نکند، به نماز بی احترامی نموده است.»^۱

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، باب ۷۶۸، ص ۳۲۹.

تو بعضی مسابقه‌ها اول یه تصویر گنگ و مبهم از یک شیئی یا فرد قرار داده میشه تا مخاطب اونو حدس بزنه. کم‌کم این تصویر که واضح تر شد، اونوقته که قابل شناسایی و معرفی کردنه!

۷۸

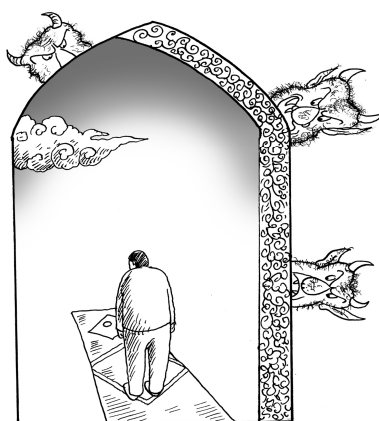
نماز هم اینطوریه! نماز وقتی نماز محسوب میشه و کارایی داره که به صورت کامل و منسجم ارائه بشه؛ وگرنه

تصویر مبهم و نامفهومی از نماز به آسمان می‌رسد و به همون مقدار هم کارایی و امتیاز نصیب نمازگزار می‌کند. ائمه علیهم‌السلام هم به ما یاد دادند که اون قسمتی از نماز قبول میشه که با فهم و حضور قلب همراه باشه. به خاطر همین ممکنه از یه نماز، فقط یه دونه ذکر، یه رکوع یا یه سجده قبول بشه و به همون مقدار هم تو زندگی ثمربخش باشه.

رسول الله صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرمود:

«بعضی از نمازها نصف آن، بعضی یک سوم، برخی یک چهارم و بعضی یک پنجم تا آنجا که برخی یک دهم آن قبول می‌شود و بعضی هم اصلاً قبول نمی‌گردد؛ [زیرا] نمازگزار بهره‌ای از نمازهایش نمی‌برد، مگر به اندازه‌ای که در هنگام خواندن آنها به خداوند توجه داشته است.»^۱

مزالم

یکی از مزاحم‌های رواعصاب، مزاحمیه که نمی‌ذاره آدم لذت هم صحبتی با اونی که دوستش داره رو بچشه! مدام تو گوش آدم وزوز میکنه تا این لحظه‌های خوش رو برا آدم کوفت کنه.

نمازگزار تکبیرة الاحرام رو که گفت، یعنی پشت به همه چیز کرده و حالا با خدا در حال سخن گفتنه. باید هر چیزی رو که مانع این لحظه‌های هم‌سخنی میشه و حواس رو پرت می‌کنه، از خودش دور کنه.

شیطان هم که تاب دیدن این صحنه و لحظات رو نداره، مدام سعی میکنه یه جوری این لحظه‌های شیرین رو خراب کنه.

برای خلاصی از دست این مزاحم، باید راه ورود شیطان رو بست تا تونه تأثیری در نماز آدم داشته باشه. شاید برای همینه که اولین کلمه‌ای که بعد از تکبیر الاحرام نماز مستحبه گفته بشه: اعوذ بالله من الشیطان الرجیمه.

این اَعُوذُ بِاللّٰهِ، یعنی پشت سر انداختن شیطان و بسم الله یعنی آشتی دوباره با خدا.

اعوذ بالله یعنی بستن درب وسوسه و بسم الله، یعنی بازکردن درب گفتگوی با خدا.

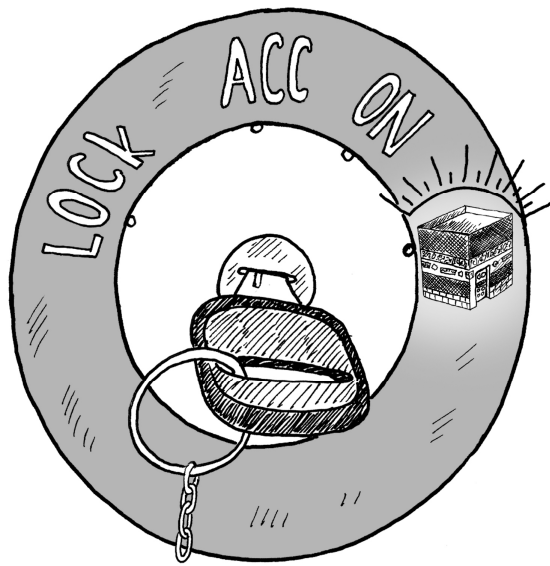
اعوذ بالله یعنی پشت کردن به شیطان و بسم الله یعنی روکردن به خدا.

اعوذ بالله یعنی خدا حافظی با شیطان و بسم الله یعنی سلام دوستانه به خدا.

امام صادق علیه السلام چه زیبا فرمود:

«درهای گناهان را با استعاذه (پناه بردن به خدا) ببندید و درهای طاعت و بندگی را با بسم الله گفتن، بگشایید»^۱

سوئیچ

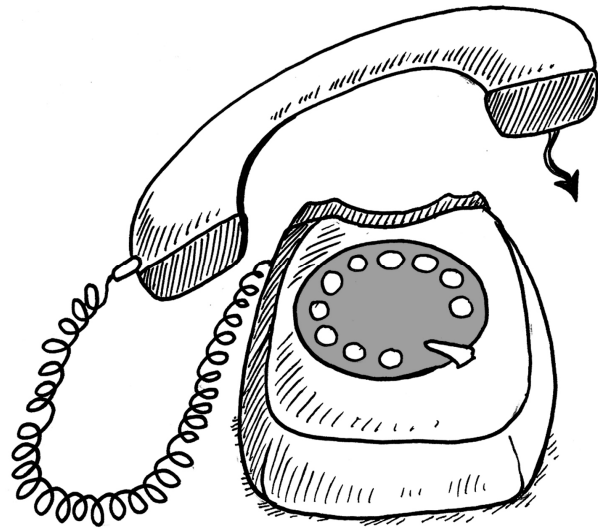
اگه کسی پشت فرمون نشسته باشه و قوانین رو هم فول باشه، ولی سوئیچ رو نچرخونه و استارت نزنه، حرکتی اتفاق نمی‌افته. فشار دادن پدال گاز و عوض کردن دنده‌ها هم تأثیری نداره، چه برسه به تنظیم آینه، بستن کمربند و جایجا کردن صندلی!

تکبيرة الاحرام، سوئيچ نماز واستارت حرکت به
سوی قرب الهی و شروع لحظه های انس و گفتگوی
صمیمانه با خداست که آگه گفته نشه، رکعت های
یک و دوسه و چهار ارزشی ندارن و نمازگزار روبه جایی
نمی رسونن، چه برسه به قنوت و ذکرهای نماز!

پیامبر خدا ﷺ می فرمود:

«برای هر چیزی مقدمه و شروعی است و مقدمه
نماز، تکبیر است»^۱.

جواب بده!

میزول یافت

خط خراب باشه یا آدم گوشی رو بد بذاره، یا اصلاً
وقتی همش گوشیش اشغال باشه، کسی نمی‌تونه
باهاش تماس بگیره.

اگه آدم گوشی دلش رو هم بد بذاره، یا همش
مشغول باشه، وقتی خدا بهش زنگ میزنه، اصلاً
نمیشنوه که جواب بده!

باید از خودش بپرسه کی قبلش تماس گرفته و این
جور حواسشو پرت کرده؟

شیطونای دنیای واقعی و مجازی، با حیل‌های
خودشون، از شماره‌های ناشناس زنگ می‌زنن تا خط
ارتباط آدم همش مشغول باشه و نتونه جواب خدا رو بده!
اونم صدای خدا رو نمیشنوه و دیگه صدای اذان رو
احساس نمی‌کنه!

اصلاً اون کارش همینه که روی خط ذهن و دل آدم
جولان بده تا نتونن ارتباط بگیرن و جواب تماس خدا رو
بدن!

امام علی علیه السلام می‌فرمود:

«فریب خدعه‌ها و نیرنگ‌های شیطان را نخورید
که او درصدد است تا شما را به امیدواری
جاهلانه بکشاند، چرا که او در کمین هلاکت و
نابودی شماست.»^۱

اوج

برای اوج گرفتن و حرکت کردن به سمت بالا، کیسه‌های شنی بالون رویکی یکی میندازن زمین تا سبک بار و آسوده به سمت بالا حرکت کنه و یه پرواز دل چسب رو تجربه کنن.

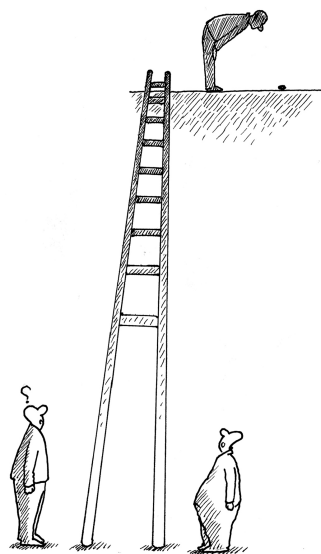
نماز، مثل بالونیه که قراره نمازگزار با استفاده از اون به سمت بالا حرکت کنه و لذت یه پرواز معنوی رو لمس کنه.

برای اوج گرفتن، باید کیسه‌های شنی عادت به کارهای لغو و بیهوده و وابستگی و محبت‌های بیهوده مجازی و حقیقی روبیره و از خودش جداکنه، وگرنه همیشه لذت بلند شدن بالون نمازویه پرواز خاطره‌انگیز توآسمون دوستی خدا روازش انتظار داشت.

قرآن تو سوره مؤمنون^۱، می‌فرماید:

«قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ، الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ،
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ؛ به‌راستی که مؤمنان
رستگار شدند، همان‌ها که در نمازشان خشوع دارند
و آن‌ها که از لغو و بیهودگی رویگردانند».

بلیط جایگاه

تماشاگرها یکی یکی و دوتا دوتا وارد شده و روی سکوها و صندلی‌ها مستقر میشن. ساعتی بعد فضای سالن یا استادیوم پر شده از هزاران تماشاگری که اومدن تا مسابقه رو از نزدیک تماشا کنن.

این چند ده هزار نفر تنها تو چند ساعت جمع شده و همهٔ فضا رو پر کردن و تازه خیلی‌ها هم پشت در

موندند و اجازه ورود پیدا نکردن.

البته این وسط همیشه چند نفری هستن که بلیط جایگاه ویژه دارن و جاشون محفوظه!

فکرو ذهن آدم‌ها هم به همین راحتی اشغال میشه و جای خالی برای نشستن معنویت و جایگیری عبادت نمی‌مونه!

برای همینه که تو این شلوغی، همیشه باید یکی از بلیط‌های جایگاه ویژه رو برای نماز رزرو کرد و چنان شأن و عزتی براش قائل شد که همیشه جاش محفوظ باشه و کسی نتونه جاشو بگیره.

این جور آدم نمازگزار خیالش راحت‌تره که می‌تونه ثانیه‌های زیبای عبادت و بندگی و لحظه‌های هیجان‌انگیز دوستی با خدا رو از نزدیک تماشا کنه.

از امام صادق علیه السلام پرسیدند:

بالاترین و محبوب‌ترین چیزی که سبب می‌شود

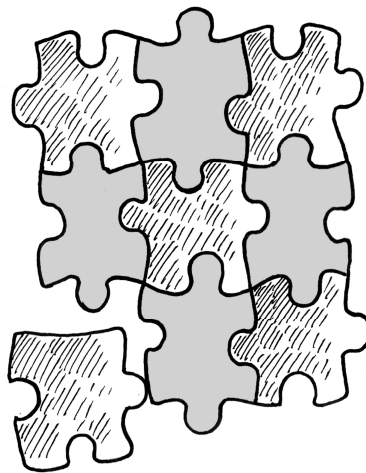
بندگان به وسیله آن به خدا نزدیک شوند چیست؟

حضرت فرمود:

«بعد از شناخت خدا، چیزی را از این نماز برتر

نمی‌دانم.»^۱

پازل

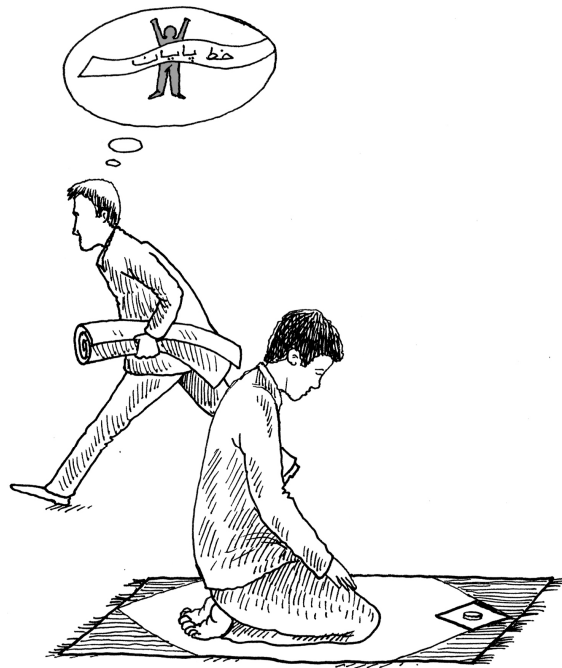
قطعه‌های پازل آگه درست چینش نشن، هیچوقت اون تصویر مدنظر به دست نمیاد.
کارای خوب، هرکدوم قطعه‌هایی از جورچین خوب بودن آدما هستن، ولی باید توجه داشت که خدا نمازگزارایی رودوست داره که همه قطعه‌های پازل خدادوستی رو کامل کنن، نه فقط اون قطعه‌هایی که راحت‌ه یا خوششون میاد!

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«خداوند متعال فرمود: نماز کسی را می‌پذیرم
که: یک: در مقابل عظمت من خاضع باشد، دو:
به خاطر من، خود را از خواسته‌های نفسانی دور
کند، سه: روزش را با یاد من به پایان ببرد، چهار:
بر بندگانم بزرگی نفروشد، پنج: به گرسنه غذا
دهد، شش: برهنه را بپوشاند، هفت: به مصیبت
دیده مهربانی کند، هشت: غریب را پناه دهد.»^۱

۱. بحار الانوار، ج ۸۴، ص ۲۴۲؛ میزان الحکمه، ج ۵، ص ۳۸۶.

خط استارت

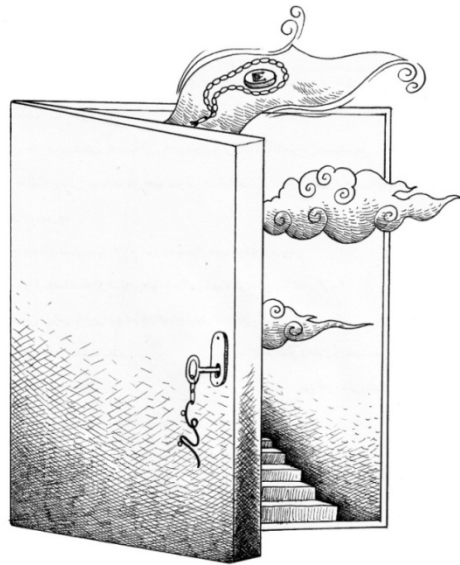
برای شروع مسابقه، دوندگان با ایستادن رو خط استارت، به محض شروع مسابقه، با آخرین سرعتشون به طرف خط پایان، شروع به دویدن می‌کنن.

تو نماز هم بعضیا انگار رو خط استارت مسابقه
وایسادن. همین که سلام نماز تموم شد، تو چند ثانیه با
بیشترین شتاب ممکن، صف های نماز رو پشت سر
میدارن و خودشون روبه بیرون می رسونن!

اینا تو خونه هم باشن، سلام دادن نماز براشون با
شلیک گلوله شروع مسابقه یکیه! همچین از جاشون
می پرن که نگوا!

امام صادق علیه السلام می فرمود:

«همین که از نماز فارغ شدی، به دعا و تعقیب
نماز مشغول باش»^۱.

اگه کلید رو تو جهت درستش بچرخونن، درباز
میشه، ولی باگردوندون اون به سمت مخالف، اتفاق
خاصی نمی افته و درهمون طور بسته می مونه.
نماز مثل کلیدیه که بناست اهل نماز رو وارد دنیایی
از نور و معنویت کنه؛ به شرطی که این کلید رو درست

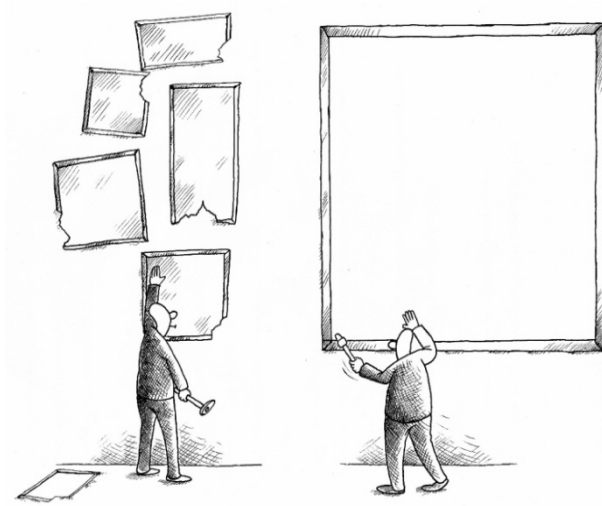
بچرخونن و با حضور قلب و تمرکز و دقت، نور معنویت
 یه نماز خالصانه و عارفانه رو تو زندگیشون منعکس
 کنن.

چرخوندن درست کلید نماز توقفل گناهان، باعث
 باز شدن درهای معنویت، رفاقت با خدا و شروع
 ثانیه‌های گفتگوی دوستانه و صمیمی با پروردگاره.

راز بی‌ثمر بودن و تشنه موندن بعضیا اونم کنار
 چشمه معنویت نماز، همین‌ه که کلید رواشتباهی
 چرخوندن و نتونستن جهت رو درست تشخیص بدن!
 پیامبر ﷺ می فرمود:

«نماز، باعث باز شدن درهای بهشت است»^۱.

شاهکار

اگه قسمت کوچیکی از یک شاهکار هنری یا یه نقاشی زیبا با سهل انگاری و بی دقتی خراب بشه، برای نمایش و در معرض قرار دادنش دچار تردید میشن و چه بسا عرضه اون رو توهین به مخاطب تلقی کنن! نماز هم با توجه به موقعیت ویژه‌ای که داره، بناست تصویر زیبای دین داری و شاهکار هنربندگی انسان باشه.

هرکسی باید به وقتایی خیلی جدی این سؤال رواز
خودش بپرسه که: آیا تصویر نمازهاش قابل عرضه
هست یا نه؟ شاهکاره یا مایه آبروریزی و ضایع شدن؟!
پیامبر خدا ﷺ می فرمود:

«برای هر چیزی صورت و جلوه‌ای است؛ صورت
دین شما نماز است؛ صورت دینتان را زشت
نسازید.»^۱

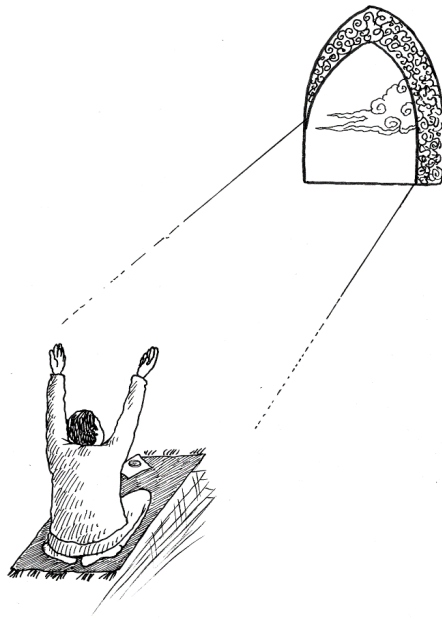

فصل چهارم:

بیمار و فروش

سکوی پرتاب

هیجان و لذت تماشای لحظه پرتاب از روی سکوی
لبخند زدن به موفقیت، اونم پس از کلی تلاش و
زحمت، از اون حالای خوش و ماندگاره که خریدار زیاد
داره!

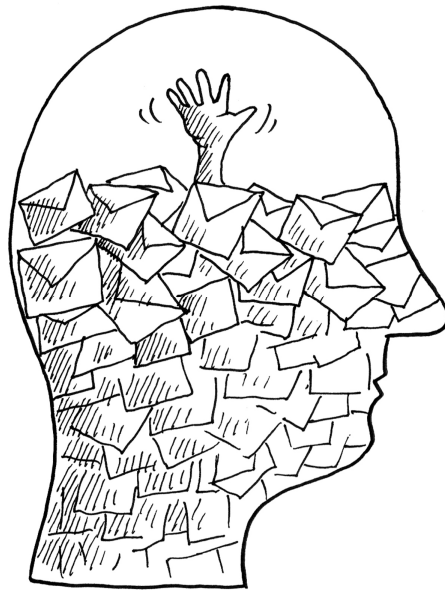
ایستادن روی سکوی نماز، اونم روی پنج بار، بناست حال آدمو خوب کنه و به سمت درجات معنوی بالاتر پرتاب کنه، به شرطی که مقدمات و بسترهاش رو خوب بچینه!

سستی‌ها و تنبلی‌ها، غرق شدن توگناهان کوچیک و بزرگ مجازی و حقیقی، رابطه‌های آلوده، خلوت‌های شرم‌آور و اشتباه‌های دیگری از این دست، تعادل معنوی و تمرکز آدمو برهم می‌زنن و مانع صعود و عروج انسان در نماز میشن؛ وگرنه ایستادن روی سجاده نماز، مثل سکویی هستش که بناست معراج مؤمن و سکوی پرتاب اون به سوی محبوب باشه. پرتابی که همه از موفقیت‌آمیز بودنش خوشحال میشن، جزیه نفر!

مولا امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمود:

«زمانی که انسان به نماز می‌ایستد، ابلیس با مشاهده آن همه رحمت الهی که نماز گزار را فرامی‌گیرد، با دیده رشک و حسادت او را نظاره می‌کند»^۱.

ترافیک

ماشین‌ها وقتی توترافیک به هم می‌رسن، کم‌کم زیاد
زیادتر میشن و ترافیک اونقد سنگین و پرحجم میشه
که راه حرکت بسته شده و همه متوقف و ساکن میشن.
فضای ذهن و فکر هم وقتی با ترافیکی از محتواها به
هم میرسه، راه‌بندان میشه و حس و حال معنوی آدم،

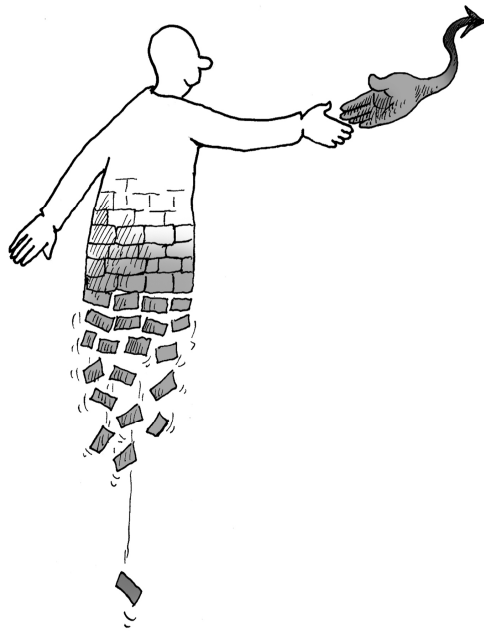
دچار توقف و عدم تحرک میشه.

راز کم اثر بودن نماز خیلی ها هم همینه؛ یه مسیر شلوغ با یه ترافیک سنگین روی دل و ذهن که حس و حال نمازروازشون میگیره و نماز زورش به این گره ترافیکی نمی رسه.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«هنگام نماز از دنیا و آنچه در آن است مأیوس شو و تمام توجه خودت را به خدا قرار ده و به یاد روزی باش که در برابر دادگاه عدل الهی قرار می گیری»^۱.

فقط پندر ثانیه

برای خراب کردن یک ساختمان چندین طبقه‌ای که این همه وقت و هزینه برای ساختنش صرف شده، فقط چند ثانیه کافیه تا دینامیت‌ها اونوبه زیر بکشن و با خاک یکسان کنن.

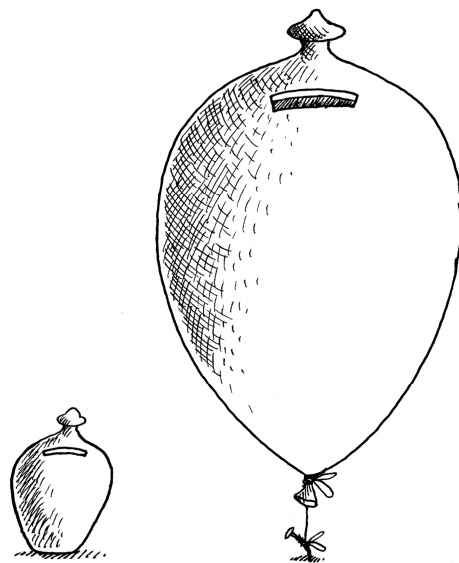
نمازگزار هم باید خیلی مراقب مواد منفجره تله‌های مجازی و دینامیت‌های آماده انفجار گناه باشه تا یه موقع، نخواسته و ندانسته، همه دستاوردها و برکات نمازش رو پوچ و نابود نکنه.

قرآن کریم می‌فرماید:

«شیطان می‌خواهد... شما را از ذکر خدا و از نماز باز دارد، آیا شما خودداری [و مراقبت] خواهید کرد؟»^۱

۱. «أَمَّا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ... يَصُدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ» سوره مائده، آیه ۹۱.

تشیك پولچ

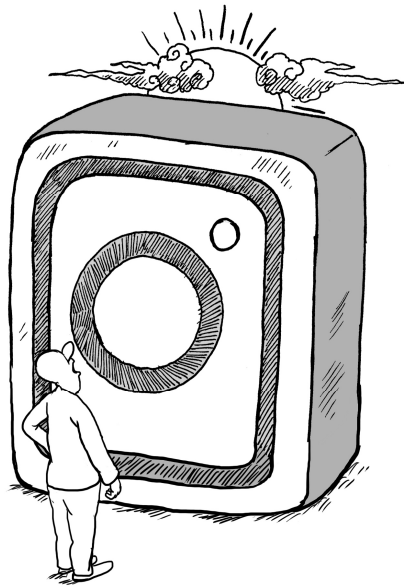
برخی چیزها وجودشون باعث هویته و نبودنش باعث پوچی و بی ارزشی. مثل پول توکارت های الکترونیکی که اگه زیباترین کارت هم باشه، بدون موجودی، ارزش و کارایی نداره. کافیه وارد سیستم بشه تا مقدار داشته ها یا مسدودی اون مشخص بشه.

برخی نمازها هم دقیقاً همین جوری اند، شاید خیلی شیک و با رعایت آداب باشه، ولی اگه به خاطر ریا و خودنمایی یا جلب رضایت این و اون باشه، هیچ ارزشی نداره و خیلی زود مسدود میشه.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می فرمود:

«نماز، برخاستن و نشستن تو نیست، بلکه باید آن را خالصانه انجام دهی و تنها خشنودی خداوند را بخواهی»^۱.

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۱، ص ۳۲۵؛ وافی، ج ۲، ص ۱۰۹.

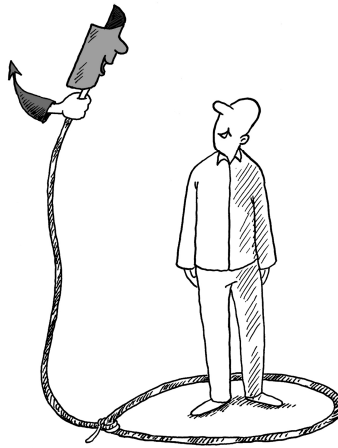

خرابی‌ها و دست‌اندازه‌ای تو جاده، باعث کندی حرکت میشن و گاهی هم باریزش کوه و افتادن سنگ‌های بزرگ، جاده به کلی مسدود میشه. این جور مواقع، آدم هم حالش گرفته میشه و هم از رسیدن به مقصد جا می‌مونه.

گناهان کوچک و بزرگ، هوا و هوس، دل بستگی شدید به شبکه‌های اجتماعی و فضاهای مجازی و ساعت‌ها مشغول شدن به بیهوده خواندن، بیهوده نوشتن و بیهوده دیدن، رها بودن چشم، ارتباط با نامحرم و کارهای این رنگی، موانع و خرابی‌های مسیر لذت بردن از نماز، حضور قلب و بهره‌مندی از برکات نماز هستش که آثار منخریش بر روح و جان آدم، خیلی زود معلوم میشه و مسیر رسیدن به خدا و دوستی با اونو سخت میکنه.

امام صادق علیه السلام به نقل از خداوند متعال می‌فرمود:
 «کسی که به خاطر من از خواسته‌های نفسانی و شهوانی خود می‌گذرد، نمازش را خواهم پذیرفت»^۱.

رفیق

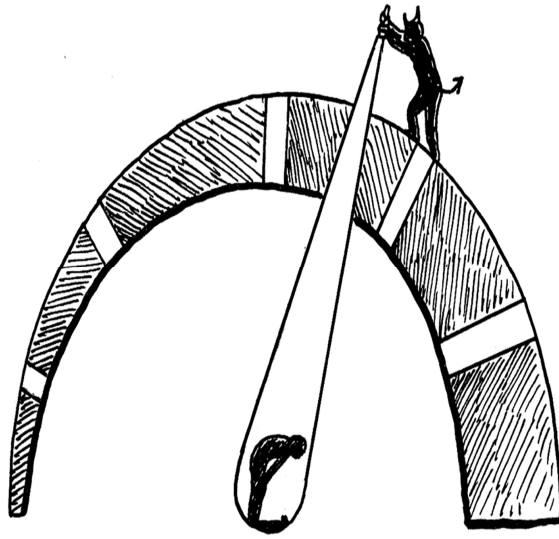
بعضی قواعد و فرمول‌ها مثل دودوتا چارتا روشن و واضح و نیازی به فکر و دلیل ردیف کردن نداره. مثل این که آگه تو محیط‌های پراز میکروب و مریضی وارد بشه، بخاد یا نخاد خودشم مبتلا میشه و گرفتار. این جور جاها آدم خودش با یه حساب سرانگشتی تا آخرشومی خونه؛ آگه عاقل باشه احتیاط میکنه و آگه هم تعطیل باشه که هیچ توصیه‌ای فایده نداره!

دوستی با آدمای بی‌نماز و کسانی که خودشون روبه خوشی میزنن و همش هم دعوت به کارهایی میکنند که توش آلودگی و گناه هستش، از همون حساب‌های دو دوتا چارتاس که مطمئناً آدمو گرفتار میکنه و بعدشم کم کم به کاهلی و سُئل نمازی می‌کشونه. به خاطر همین که میگن یکی از فرمول‌های انتخاب رفیق اینه که آدم ببینه اهل نمازه یا نه!

امام صادق علیه السلام می‌فرمود:

«خوب یا بد بودن دوست خود را با دو ویژگی بیازمایید، اگر آن دو ویژگی در او بود شایسته دوستی است، وگرنه بی‌درنگ از او دور شوید: مواظبت او بر نمازهایش در وقت آن، نیکی به دوستان در سختی و گشایش»^۱

گارد ریل

با فشار پا روی پدال گاز، سرعت لحظه به لحظه زیاد
و زیاد تر میشه، ولی گاهی با بی احتیاطی و یه ترمز
بی موقع، سرعت ماشین به شدت پایین میاد و سرعت
همین طور کم و کمتر میشه. تازه آگه کیلومترش صفر نشه
یا اتفاق بدتری نیفته.

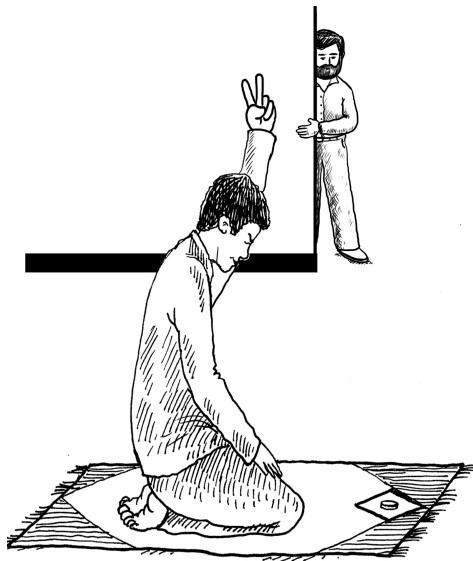
تومسیر زندگی هم بعضی چیزا سرعت معنوی آدمو زیاد وزیادتر میکنه، مثل نماز که سرعت معنوی آدم رو تومسیر خدایی شدن بیشتر میکنه و نماز به نماز، اونو به سمت جلو حرکت میده تا به مقصد رضایت و محبت خدا برسونه.

به شرطی که مراقب باشه و با بی احتیاطی یا سرعت زیاد، به گارد ریل های گناه که دور و بر مسیر وجود دارند، برخورد نکنه و کیلومتر معنویتش صفر نشه.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمود:

«به وسیله نماز، بنده به درجه عالی و مقام والا می رسد»^۱.

تقلب ممنوع

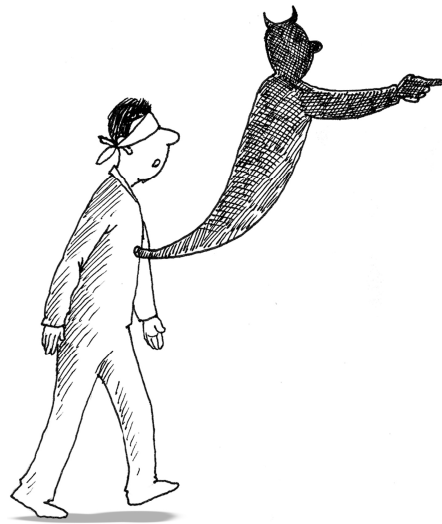
سگه و پول تقلبی، سایت‌ها و کانال‌های جعلی،
دکتر و مهندس تقلبی، پلیس و مأمور تقلبی، قطعات
ماشین تقلبی، داروی تقلبی، آب لیموی تقلبی، فلفل و
زردچوبه تقلبی، دوستی‌های تقلبی... امروزه دیگه همه
نوع جنس تقلبی پیدا میشه، حتی نماز تقلبی!

نمازی که ظاهرش شبیه نمازهای واقعیه و با اون مو
نمی‌زنه، ولی حقیقتش خالی از ارزش و قیمت. مثل
نمازی که برای خودنمایی و خودشیرینی پیش معلم و
مدیر مدرسه خونده میشه، یا مثل نمازی که از ترس یا
برای فریب پدر و مادر خونده میشه تا خیالشان از پسرو
دختر خوب، سربه راه و اهل نمازشون راحت باشه و
کمتر سربه سرش بذارن!

خصوصاً آگه این نماز رو با حس و حال معنوی و
رنگ و لعاب اول وقت و جماعت مسجد هم بخونه که
واویلا! دیگه مطلقاً هیچ شکی بهش نخواهند کرد!
پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمودند:

«نشانهٔ محبت داشتن انسان به دین، این است
که خیلی مراقب نمازهای خود است»^۱.

بلین!

منزلِ فاقت

کسی که چشماش کور باشه، آفتاب رو هر قدر هم روشن باشه نمی بینه. قطعاً ایراد از خورشید نیست و نقص و عیب از خود اونه.

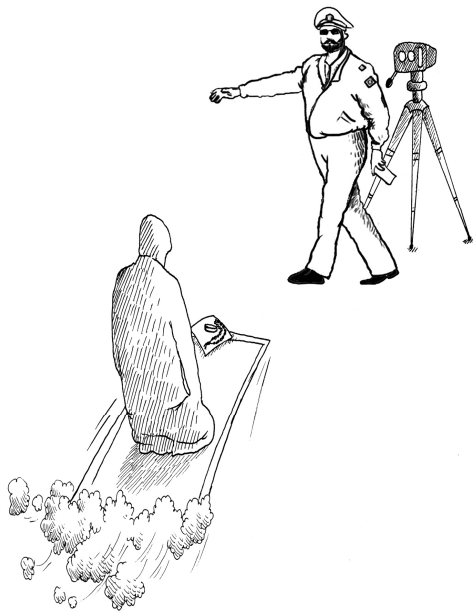
عبادت‌ها و معنویاتی مثل نماز هم از جنس نور و روشنایی هستن که با دل دیده میشن و روح، زیباییش رو احساس می‌کنه.

باید مراقب بود تا از برخی آفت‌ها که چشم معنوی انسان رو کور یا کم نور می‌کنن پرهیز کرد؛ چیزایی مثل وابستگی‌های مجازی و حقیقی، بی‌اعتنایی به احکام شرعی، سستی تو نماز خوندن، بی‌حالی و کسلی همیشگی، تندی با پدر و مادر و...

پیامبر ﷺ می‌فرمود:

«نماز هرکس، نوری در دل اوست، پس هرکس خواست، می‌تواند قلبش را با نماز نورانی کند»^۱.

بایه نفس

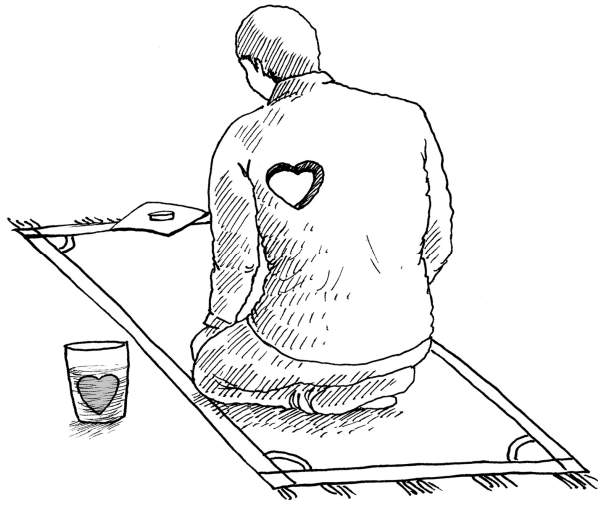

درسته که بازی زویه ورزش ساده و جذابه، ولی بعضیا انگار نماز رو با بازی زواشتباه گرفتن. احساس می‌کنن آگه بتونن بایه نفس نماز رو تموم کنن، برنده مسابقه میشن.

باید به اینا گفت که آگه جرأت دارین، یه بار موقع پاسخ دادن به معلم، پدر و مادر یا در حضور بزرگ‌ترها، چنین رفتاری رو تکرار کنین تا نتایج زیبای این بامزه‌گی خلاقانه روبه چشم خودتون ببینین!!
رسول خدا ﷺ فرمودند:

«کسی که رکوع و سجودش را ناتمام و شتاب‌زده به‌جا می‌آورد، نمازش پذیرفته نیست.»^۱

تایپ

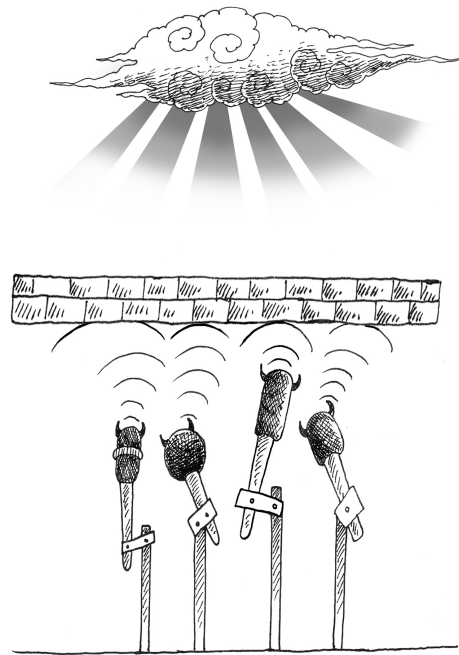
بعضی از تایپیست‌ها و کسانی که مدت زیادی با تایپ سروکار دارند، به واسطه تمرین و تکرار، خیلی سریع حروف روکنارهم چیده و کاررو با سرعت به پایان می‌برن. شاید آگه ازش بپرسید محتوای این متنی که نوشتی چی بود؟ پاسخی نداره و میگه: حواسم فقط به درست نوشتن بود نه محتوایش!

نماز بدون حضور قلب هم چیزی شبیه همینه.
بسیاری از افراد به واسطه تکرار، چنان با سرعت و بدون
توجه قلبی نماز می‌خوانند که گاهی خودشون هم
فراموش می‌کنن رکعت چندم هستن و گاهی وقتی
نماز به پایان رسید، چند ثانیه پس از اونه که تازه متوجه
میشن نمازشون تموم شده!

پیامبر ﷺ می‌فرمود:

«از نماز یک بنده، تنها به آن اندازه‌ای که
می‌فهمد، ثواب نوشته می‌شود».^۱

امواج گناه

وجود فرکانس و امواج باعث مختل شدن کیفیت
صدا و تصویر و گاه موجب سروصدا و صوت ممتد و
گوش خراش میشه که تحملش برا هرکسی دشواره!

نماز، ارتباط با خداوند و ارسال سیگنال‌های بندگی و محبت به سوی پروردگاره، اما وجود امواج گناه، دل مشغولی‌ها و رابطه‌های آلوده، باعث اختلال در این ارتباط و کم‌رنگ شدن لذت گفت‌وگویی با خداوند میشه و این سروصداهای ذهنی و قلبی، باعث میشن ارتباط اون‌جور که باید، کیفیت لازم رو نداشته باشه. یکی از جملات هشداردهنده خداوند متعال خطاب به حضرت داوود علیه السلام این بود:

«گاه بنده نماز می‌خواند، ولی نمی‌گذارم صدایش به من برسد. می‌دانی او چه کسی است؟ او کسی است که با چشمی ناپاک به ناموس مؤمنان می‌نگرد»^۱.

بساز و بفروش!

معمارها و بساز و بفروش‌ها شاید ده‌ها و صدها برج و خونه می‌سازن که خیل‌یاش هم شبیه همن، ولی قطعاً با هر ساختمون جدید و بالا بردن هر طبقه، دارایی‌هاشون بیشتر و بیشتر میشه.

نماز هم آگه نماز باشه و صرفاً دولا راست شدن نباشه، باید روزیه روز و نماز به نماز بردارایی های معنوی و اخلاقی نماز گزار اضافه کنه و ثروت و اندوخته هاش رو بیشتر کنه. به خاطر همینکه که آدم نماز خون باید خیلی مراقب گفتار و رفتارش باشه و نمازی رو که ساخته، به وسوسه ها نفروشه!

پیامبر ﷺ می فرمود:

«کسی که از نماز اطاعت نکند، نمازش واقعی نیست. معنای فرمان بردن از نماز این است که از فحشا و منکر بازایستی و خویشتن را از گناه حفظ کنی.»^۱

کتابنامه

قرآن کریم.

نهج البلاغه.

مفاتیح الجنان.

۱. ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، نشر دار احیاء الکتب العلمیه.
۲. ابن ابی فراس، ورام، تنبیہ الخواطر، (مجموعه ورام)، مکتبه فقهیه، قم.
۳. احمدین محمدین خالد برقی، المحاسن، نشر دارالکتب الاسلامیه.
۴. بروجردی، آقا حسین، جامع احادیث الشیعه، جلد ۴، تهران، فرهنگ سبز، چاپ اول، ۱۳۸۶ش.
۵. تمیمی آمیدی، عبدالواحدین محمد، غرر الحکم و درر الکلم، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، ۱۳۶۶ش و ترجمه محمدعلی انصاری، نشر امام عصر علیه السلام.
۶. حرّانی، ابن شعبه، تحف العقول، تحقیق علی اکبر غفاری، چاپ دوم، جامعه مدرسین، قم، ۱۳۶۳ش.
۷. الحسن بن ابی الحسن دیلمی، ارشاد القلوب، دارالاسوه، تهران، چاپ اول، ۱۴۱۷ق.

۸. راوندی، قطب‌الدین، *الدعوات*، مدرسه الامام‌المهدی علیه السلام، قم، چاپ اول، ۱۴۰۷ق.
۹. شیخ صدوق، *التوحید*، قم، جامعه مدرسین، ۱۳۷۸ش.
۱۰. شیخ صدوق، *الخصال*، قم، جامعه مدرسین.
۱۱. شیخ صدوق، *علل الشرایع*، نشر حیدریه، نجف ۱۳۸۶ش.
۱۲. شیخ صدوق، *عیون أخبار الرضا علیه السلام*، چاپ اول، نشر اعلمی، بیروت ۱۴۰۴ق.
۱۳. شیخ صدوق، *من لا یحضره الفقیه*، تحقیق علی‌اکبر غفاری، چاپ دوم، جامعه مدرسین، قم ۱۴۰۴ق.
۱۴. شیخ طبرسی، *مجمع البیان فی تفسیر القرآن*، نشر اعلمی، بیروت، ج ۱، ۱۴۱۵ق.
۱۵. شیخ طوسی، *تهذیب الاحکام*، چاپ چهارم، نشر دارالکتب الاسلامیه، تهران ۱۳۶۵ش.
۱۶. شیخ کلینی، *الکافی*، دارالکتب الاسلامیه (آخوندی)، چاپ سوم، ۱۳۸۸ و چاپ چهارم، ۱۳۶۵ش.
۱۷. عاملی، شیخ حرّ، *تفصیل وسائل الشیعه*، چاپ دوم، نشر آل‌البیته علیهم السلام، قم ۱۴۱۴ق.
۱۸. علامه طباطبائی، سید محمدحسین، *سنن‌النبی صلی الله علیه و آله و سلم*، قم، جامعه مدرسین.

١٩. فيض كاشاني، ملامحسن، *تفسير الصافي*، مؤسسه الهادي، قم،
چ دوم، ١٤١٦ق.
٢٠. فيض كاشاني، ملامحسن، *الوافي*، نشر مؤسسه تحقيقات و
نشر معارف اهل البيت عليهم السلام.
٢١. فيض كاشاني، ملامحسن، *محجة البيضاء*، دفتر انتشارات
اسلامی، چاپ دوم.
٢٢. مجلسی، محمدباقر، *بحار الانوار*، مؤسسه وفا، بيروت، ١٤٠٣ق.
٢٣. محقق بحراني، *الحدائق الناضرة*، نشر جامعه مدرسين، قم.
٢٤. محمدی ری شهري، محمد، *میزان الحكمة*، چاپ اول،
دارالحديث، قم.
٢٥. مشکینی، علی، *المواعظ العديده*، این کتاب به فارسی با نام نصایح
چاپ شده است.
٢٦. مغربی، قاضی نعمان، *دعائم الاسلام*، دارالمعارف، بيروت، ١٣٨٣.
٢٧. نوری، میرزا حسین، *مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل*،
چاپ اول، نشر آل البيت عليهم السلام، ١٤٠٨ق.
٢٨. هندی، متقی، *کنز العمال فی سنن الاقوال والافعال*،
مؤسسة الرسالة، ١٤٠٩ق.